

TÉSEK

bb betűvel let. ára 10 let.
ljcs berendezés- al és áruval jó adó. Ajánlatokat ba kérek. 3677-1

gyarul perfektl tus hölgy képes- es. Cim -Kítűmő kládóhivatalban

ba, pince és pad- parkettes, föld- közelében lévő hasonló, más így lakáshivatali le. Cim az Uj lakás jelige

azonnal be- szobás ház, ajtásu malom eladó, esetleg Értekezhetni 3682-1

s zingyártóblank

és nagyban, legol- dásokat kis posta- gát talp és sokszor százáék kedvez- nyatagya-utca 1 - gyár 3-86 - lakás 3-87

es Löwi vidáruhá Maria 12.

lmébe!

6Z

gipsz külön- vagonté- bban a

ER RT.- sz. alatt sze- delések tele- . Telef. 1106.

szepárügyár fon (Szepari-u.)

r mindenféle rillians mun- akításokat. Va- Foglalo és Fogászati huzalok és ezüstenben.

váltó! Sürgőnycim: Cluj" 1273

ti tűzfaszük- mert csak így szállításra.

ként L 28-

. 26-

" 420-

z szállit

lep

Telefon 750.

Engross.

em!

al

rusitok,

knában vágó feladja, azon- a. Megnem- szaveszek.

AZ CLUJ, áruhá) , norinbergi keréskedés.

Szerkesztőség, kiadó- hivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, Str. Baran L Pop, - Brassai-utca 13
AZ Uj Kelet telefonjai Szerkesztőség 977 Kládóhivatal 844 Nyomda 879 Héber osztály 455 Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek elmen- dők. - Kéziratokat nem adunk vissza és nem őríz- hetünk meg

UJ KELET

ZSIDO·POLITIKAI·NAPILA

V. évfolyam, 89. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Nisan 25.

1922. április 23, Vasárnap

Csicserin a szovjetkormány elismerését követeli

A politikai bizottság tárgyal az orosz válasz- jegyekről. Németország nem vesz részt a poli- tikai tanácskozásokon. A német-orosz incidens következményei. Franciaországot elszigetelik

Franciaország háborúra készül

Az Uj Kelet tudósítójától.

A német-orosz incidens hullámai Genuában elsimultak. De koránt sínes vége az ügynek. A hullámok gyűrű- zése átesapott Párisba: a francia főváros hihetetlen izgalommal tár- gyalja a dolgot. 1914 óta nem volt ilyen izgalom Párisban. Barthouék Genuában nem tehetek egyebet, meg kellett hajolniuk a világ köz- véleménye előtt, különben magukra vállalták volna az ódiomot, hogy Európa akarata ellenére szétrobban- tották ezt a fontos konferenciát. De Párisban tovább folyik a harc a németek ellen, a német-orosz szer- ződés ellen és ha kell Genua és az egész világ ellen. Poincaré már be- jelentette, hogy a szerződés folytán első dolga lesz nyelbőitni az angol- francia garanciális szerződést, ami más szóval véd- és daeszövetség Anglia és Franciaország között Né- metország ellen. Poincaré azt sze- retné, ha ez a véd- és daeszövetség nemcsak a francia határokra von- natkoznék, de a lengyel határokra is, mert a német-orosz véd- és daeszö- vetség első fenyegetettje Lengyel- ország s a németek a lengyel hatá- ron állítólag már mozgolódnak is.

Poincaré azt mondja, hogy a szövetségekkel teljes egyetértésben fog eljárni. Amihez persze ketten kellene: Franciaország és a szövetsé- gesek. Poincaré érzi is ezt és be- jelenti, hogy ha ezt az egyetértést nem sikerül elérni, akkor Francia- ország magára hagyatva is kész sikrakelni az orosz-német szerződés és annak súlyos következményei ellen. A francia sajtónak adott hiva- talos információ ezt a kijelentést ki- bővítve azzal, hogy Franciaország akkor is harcol, ha egyedül marad. És ez az egyedülmaradás könnyen lehetséges, az olasz sajtó már pedzi a franciák izolálását. A francia sajtó pedig ugyanott kezdi, ahol 1914-ben: háborúra izgat.

A német-orosz szerződésnek rop- pant hatása van. Egy genuai távirat arról számol be, hogy az antant államai: Románia, Csehszlovákia, Jugoszlávia, továbbá a semleges ál- lamok az orosz bizottsághoz fordul- tak, hogy ők is hasonló szerződést akarnak kötni Oroszországgal, mint aminőt Németország kötött. Az an- tant zavarban van. Gondoskodnia kell ellenakcióról.

A szövetségesek tehát a balti álla- mokkal fognak szerződéses viszony- ban lépni, hogy ellensúlyozzák az oroszok különféle szerződés-sikerit. Közben nyilvánosságra hozzák a né- met válaszjegyzéket, amely a legnyu- godtabb tónusban van megfogalmazva. Rathenau azt mondja róla, hogy min- den robbanóanyagot kiküszöböltek, sehogy a konferencia vezetését ma- gukra ingereljük. De hiába ez a nyu- godt tónus, a francia delegáció levél- ben fordult Factához és tiltakozik a német jegyzék hangja ellen. Ami a francia ingerlékenységet tekintve ter- mészetes is. Irhatták volna a németek rózsavízrel a világ legjámorabb sza-

vai valeszt a választ, a franciákat ez is felháborította volna.

A mai nap szenzációja az oro- szok válaszjegyzéke a szövetségesek pénzügyi ultimátumára. Tudvalevő, hogy a szövetségesek a szakértők londoni javaslatai alapján huszon- egymilliárd aranyrubel elismerését követelték Oroszországtól. Ezek az ugynevezett háborus adósságok. Orosz- ország az első napon beteresztette a maga ellenszámláját, amely ötven- milliárd aranyrubel. Az antant meg volt rökönnyöve. Maga Lloyd George is kijött a sodrából. De az oro- szok, akik Genuában nagyon jó dip- lomatáknak bizonyultak, hajlandók alkudni. Ők nem azért mondták ki az ötvenmilliárdot, hogy szükség esetén el ne engedjék a kétharmad- részét. A a mai válaszjegyzékben már csak arról van szó, hogy az ők követeléseik fedik az antant követé- léseit. De nem is ez a jegyzék far- kasfoga, hanem az, hogy a háborus adósságok elismerése ellenében fel- vetik a várvavárt kérdést: ismer- jék el a nagyhatalmak a szovjetkor- mányt. A politikai bizottság, amelyet orosz bizottságnak is neveznek, már össze is ült, persze Németország nélkül. Barthou azt mondta, hogy ez nem mehet olyan egy-kettőre, előbb ismerje el Oroszország a can- nesi egyezményt. Uglátszik tehát hogy az oroszok még mindig nem ismer- ték el azt a sokat vitatott egyezményt. Az angolok azt mondják, hogy a de- jure való elismerés sem lehet ellen- szolgáltatósa a háborus adósságok elismerésére. A vita folyik, közben a német jegyzék is ott fekszik a poli- tikai bizottság asztalán és ennek a jegyzéknek első mondata az, hogy Németország a szovjetkormányt már évek óta elismerte. Egyelőre még a szakértők silabizálják az orosz választ, ezzel is eltelik egy- két nap. Nem lehetetlen, hogy az oroszok ezt az egy-két napot is a maguk javára fogják gyümölcsöz- tetni. A konferencia eddigi tárgya- lásainak során bebizonyosodott, hogy az oroszok nemcsak jó politikusok, de jó pszichológusok is, mindig bevár- ják és kihasználják kellő pillanatot.

Rathenau kérdése Csicserinhez

Genuából jelentik: Tegnap reggel megjelent Csicserin a Hotel Edenben, hogy a német delegációnak hozzáinté- zett kérdéseire választ adjon. Miután Rathenau megkérdezte Csicserintől, hogy az oroszok a szerződés megse- misítését kérik e, Németország részéről kijelentette, hogy a megsemmisítést le- hetetlennek tartja. Csicserin erre ha- sonló álláspontra helyezkedett.

A német válaszjegyzék

A német delegáció ma hozta nyil- vánosságra az antanthatalmak kollektív jegyzékére adott válaszjegyzékét. A válasz első része visszautasítja azt a vádat, hogy annak megkötése a szövetsé- gesek kijátszására irányult és az tit- kosan történt volna. Ezután ismerteti a

szerződés megkötésének a történetét, majd a konferencia céljairól beszél és rámutat annak nagy fontosságára Né- metországra nézve. Mivel pedig Német- országot az elé az alternatíva elé állí- tották, hogy az oroszokkal kötött szer- ződésről mondjon le, inkább aláveti magát a jelzett szankcióknak és nem kíván résztvenni azokon a tárgyaláso- kon, amelyek a szövetségesek és az oroszok között folynak.

A németek válaszjegyzéke indirekt azt jelenti, hogy Németország feltétle- nül ragaszkodik az orosz-német szer- ződéshez. A jegyzék mély benyomást keltett.

A szószerinti szöveg

Az a válaszjegyzék, amelyet a né- met-orosz szerződés ügyében a német delegáció ma a konferencia elnökének, Facta olasz miniszterelnöknek átadott, szószerint a következő:

A német kormány nevében min- denekelőtt annak a hangsúlyozását óhajtjuk, hogy

Németország már évekkel ezelőtt elismerte a szovjetet.

A meg egyezést egy pillanatig sem tit- koltuk. A szerződés azért volt felette fontos Németországra, mert ezáltal le- hetőség nyílt arra, hogy a háboruban részes hatalmak egyik legnagyobbiká- val olyan békét kössön, amely kizár minden adósságot. Németország azon kíváncsággal kapcsán küldte megbízottait Genuába, hogy együtt dolgozhasson minden néppel Európa feltámasztásán. A londoni program határozatait, sajnos, figyelmen kívül hagyták a német ér- dekeket. A londoni határozatok elfoga- dása azt idézte volna elő, hogy Orosz- ország joggal támaszthatna reparációs igényeket Németországgal szemben.

Rathenau nyilatkozik az incidensről

Rathenau német külügyminiszter a jegyzék átadásakor fogadta a sajtó képviselőit és kijelentette a követke- zőket:

Elhatároztuk, hogy a válasz- jegyzékünk a legengesztelőbb hangu lesz, hogy Németország az engesztelé- kenység széles gesztusával járuljon hozzá az incidens végleges elintézésé- hez. A jegyzékben elhagytunk minden polemizáló fordulatot azért, mert a má- sik oldalról kijelentették, hogy az in- cidentet befejezettek tekintik. Fonto- sabbnak tartják megállapítani az elter- jedt hírekkel szemben, hogy a német kormány és a delegáció kebelében tel- jes egyetértés uralkodik.

Az incidens véget ért?

A francia delegáció tagjai kijelen- tették, hogy a német orosz szerződés incidense elsimult. A francia delegáció további magatartását azonban (!) a jó- vátételei bizottság véleményétől teszik függővé, amely hivatva van eldönteni, vajjon a szerződés nincs-e ellentétben a versaillesi békeszerződéssel.

A berlini kormányparti lapok nagy megnyugvással fogadják azt a tényt, hogy a német orosz szerződés követ- keztében támadt incidens vesztett vo- szélyességéből.

A franciák tiltakoznak

A francia delegáció elnöke levelet adott át Facta olasz miniszterelnöknek, amelyben tiltakozik a francia delegáció nevében a német válaszjegyzék hangja ellen. A levélben hangsúlyozzák, hogy a német-orosz egyezményt nem tekinti legális szerződésnek, mert ellenkezik a cannesi egyezmény szellemével. Fel- kéri Factát, hogy az új helyzet meg- vitatására hívja össze annak a kilenc

A német delegációnak tudomására jutott, hogy a konferenciát össze- hívó hatalmak külön tárgyaláso- kat kezdtek Oroszországgal.

A tárgyalásokról szóló hírekből arra lehetett következtetni, hogy a meg- egyezés rövidesen létrejön, amelynél a legjogosabb német kívánságok sem számíthatnak méltányolásra. Ilyen körülmények közt a német delegáció nem titkolta, hogy kénytelen hazája érdekét közvetlenül érvényesíteni és ennek következtében a német-orosz szerződés létrejött azzal a szöveggel, amelyet hetekkel ezelőtt már kidolgoz- tak. A német-orosz szerződés egyáltal- án nem érinti az államok és az Orosz- ország közti viszonyt, mert a szerző- dést az a szellem hatja át, hogy a mult örökre lezáruljon. Ami az orosz kérdésnek a konferencián való további kezelését illeti, a német delegáció is helyesnek tartja, hogy csak akkor vegyen részt az első bizottság tanács- kozásain, amelyeken a Németország és Oroszország közt már szabályozott kér- déseket tárgyalják, ha a közreműkö- désüket a nagyhatalmak külön óhaj- tandónak tartják.

A német delegáció ezzel szem- ben bejelenti érdekelttségét az első bizottság ama kérdéseket tárgyaló tanácskozásaira, amelyek nem vonatkoznak a német-orosz szerződésben szabályozott pon- tokra.

A német kormány korántsem gondol arra, hogy elforduljon az európai közösségtől. És örömmel hajlandó közre- működni azoknak a feladatoknak a teljesítésében, amelyek a genuai kon- ferenciára a népek kibékülése szellemé- ben várnak.

államnak delegátusait, akik a németek- nek adott jegyzéket aláírták.

Lloyd Georget kielégíti a jegyzék

Lloyd George kijelentette, hogy a német jegyzék közlésével, amelyben be- jelentik, hogy az oroszokkal való tár- gyalásokról készek távol maradni, a konfliktus elintézettnek vehető. A franciák kijelentik, hogy a kérdés pillanatnyilag megoldást nyert, mégis efelett a jóvá- tételei bizottságnak van joga végérvé- nyesen határozni. A francia delegáció nem is engedi meg, hogy a német- orosz szerződés kérdését Genuában napirendre hozzák.

Német-orosz egyetértés

Azok a hírek, hogy a német dele- gáció tagjai között egyenlenség van és hogy Rathenau visszalép, nem felel meg a valóságnak. Hivatalos helyen megerősítik és megállapítják, hogy a németek semmiképpen sem érdektelenek a tárgyalásokon és az orosz-német szerződést nem vonják vissza. A német delegáción belül, valamint az orosz delegációval is teljes az egyetértés és így a szerző- dés visszavonása vita tárgya se lehet.

A Lux jelenti: Tegnap késő éj- szakáig tárgyalta a négy külügy- miniszter. A „Petit Parisien” írja, hogy a szövetségesek keddi ülése után a francia delegáció egyik tagja kijelentette, hogy a kisantantnak sikerült a legfőbb tanácsba magát felvételni.

Megbukott a berlini francia követ

Párisi jelelentesek szerint Laurens berlini meghatalmazott francia mi-

Tek.

Hermann Goldschmieu

Előfizetési ár:

Romániát: Egész évre... Félévre... Negyedévre... Egy hónapra... Egy szám...

Cseh:

Egy hónapra... Egy szám...

Jugoszláviában

Egy hónapra... 20 dinár... Egy szám... 1 dinár

niszter a német-orosz szerződés következtében otthagyja állását. A „Vorwärts” foglalkozik az orosz-német egyezményről és írja, hogy abban az esetben, ha az egyezmény szövetséget jelent a többi államok ellen, akkor a kormány nem lesz többsége a parlamentben.

A lap idézi Litvinovnak egy kijelentését, amelyet egy újságíróval tett arra a kérdésre, hogy az egyezmény politikai szövetséget is tartalmaz.

Ami a politikai szövetséget illeti — mondotta Litvinov — erről később még sokat fognak hallani.

Az olasz lapok többsége a franciák ellen fordul és Franciaország teljes izolálását jelenti be.

Franciaország háborúja készül

A párisi lapok izgatott cikkeiben foglalkoznak a német-orosz szerződéssel. A nacionalisták háborúra uszítanak. A francia kormány a „Temps” értesülése szerint fontos elhatározásra jutott. Ugyanis Poincarének Lloyd Georgeval és a jogi szakértőkkel szemben az a nézete, hogy a német-orosz szerződés szövegében ellentétben áll a versaillesi békeszerződéssel. Ha olyan helyzet áll elő, hogy Németország nem lesz hajlandó az

Az orosz válasz

a pénzügyi ultimátumra

Az orosz delegáció ma nyújtotta át válaszáat a szövetségeseknek. A válaszcikkben hangsúlyozza, hogy az orosz ellenkötvetések teljesen fedik a szövetségesek által követelt összeget. Készek azonban koncessziókat adni a háborús tartozások és kamatok fizetésére azzal a feltétellel, ha Oroszországot pénzügyileg támogatni fogják. Így elismernek az idegen állampolgárok tulajdonjogát, illetve vissza vonná az idegen állampolgárok tulajdonát alkotó üzemek nacionalizálását. Hangsúlyozzák azonban, hogy Oroszországot pénzügyileg támogatni kell. A szovjetkormány az előző kormányok adósságait csak akkor ismeri el, ha a kormány legális kormányának ismerik el.

Engedjék el a kamatokat

A moszkvai delegáció egyik tagja a válaszcikkben kapcsolatban egy újságíróval többek közt ezt mondotta: — Az orosz küldöttség oly megoldást keres, amely a vitás kérdéseket kiküszöböli. Ezt azonban feltételekhez köti.

a legfontosabb feltétel elsősorban valamennyi tartozás hátralevő vagy elhalasztott kamatai bizonyos részének elengedése.

Másodsor: nyujtsanak az oroszoknak megfelelő pénzhitelt, hogy a mostani gazdasági helyzetből kiszabadulhassanak. Ez esetben az oroszok hajlandók a nacionalizált vagy lefoglalt vagyonok használatát tulajdonosainak ismét átengedni, vagy jogos igényeiket kielégíteni. Külföldi hitelt nélkül elkerülhetetlen Oroszország gazdasági újjáépítése. És épen ezért, míg az újjáépítéshez nem nyílik kilátás, addig Oroszország nem tartja lehetségesnek, hogy új adósságok terhét vállalja, amelyet képtelen megfizetni. Nyíltan kijelenti, hogy addig nem vállalják az előző kormányok adósságait, míg az érdekelt hatalmak Oroszországot hivatalosan el nem ismerik.

A politikai bizottság az elismerésről tárgyal

Tegnap délután a politikai albizottság az orosz delegátusok bevonásával, de a németek nélkül ülést tartott. Schanzer olasz külügyminiszter közölte az oroszokkal, hogy az általuk adott jegyzék tartalmát addig nem lehet vita tárgyává tenni, míg a szakértők nem terjesztik elő véleményüket. Barthou mindenekelőtt követeli, hogy az oroszok ismerjék el a cannesi egyezmény határozatait.

oroszokkal való illojális szerződését megsemmisíteni, akkor a francia kormány a szövetségesével egyetértően fogja megtenni a megfelelő intézkedéseket. A kormány mindenekelőtt a francia-angol garanciális szerződést szorgalmazza és pedig a lengyel határra kiterjedően is. Ezenkívül erősen sürgeti a legfelső tanács összehívását. Ha a szövetségesek a német-orosz veszedelemre vonatkozó francia felfogással nem osztoznak, akkor a francia kormány egyedül is megteszi a szükségesnek vélt intézkedéseket.

Még izoláltan is...

A francia külügyminisztériumban tegnap este tájékoztatták a sajtó képviselőit a kormány álláspontjáról az orosz-német szerződéssel szemben. Kijelentették, hogy Franciaország számára

még akkor is lehetetlenség elismerni a szerződést, ha az elszigeteltség veszélye fenyegetne.

A kormány értesülést szerzett arról, hogy a lengyel korridor területén nagyszámú német lovasság gyűlt össze és megszabású fegyverszállítmányok mennek Felsősziléziába. Franciaországnak mindenesetre el kell készülnie arra, hogy Németország megtámadja Lengyelországot.

Külön-szerződések Oroszországgal

Az orosz választ a szakértők javaslataira ma hozták nyilvánosságra. A román delegáció különös elégtétellel veszi tudomásul, hogy a jegyzék Besarábia kérdését nem érinti.

Románia, Csehszlovákia és Jugoszlávia, valamint több semleges állam azzal a javaslattal fordult az orosz delegációhoz, hogy hajlandó hasonló szerződéseket kötni, mint a németek. Az antant az Oroszországgal szövetséges kis államokkal akar külön szerződéseket kötni.

Csicserin üdvözli az olasz királyt

Egy banketten, melyen egy olasz generális bejelentette az olasz király látogatását, Csicserin emelkedett szólamra és annak a kívánságának adott kifejezést, hogy az orosz szovjetkötársaság nevében üdvözölhesse az olasz királyt.

Magyarország pénzügyei Genuában

Génuva, április 22. (Rador.) A pénzügyi bizottság ülésén Teleszky János volt magyar pénzügyminiszter nagy beszédet mondott. Választa Magyarország gazdasági és pénzügyi helyzetét, majd kijelentette, hogy Hegedüs Loránd volt magyar pénzügyminiszter mindent elkövetett, de nem volt képes a büdzsét ellensúlyozni. Ennek oka kizárólag — úgymond — a valuta folytonos ingadozásában keresendő. Magyarország pénzügyi helyzetét csak úgy lehet megjavítani, ha az összes gazdasági és pénzügyi akadályokat elhárítják utjából és egy nagyobb külföldi kölcsönt nyújtanak neki. Ez okvetlenül szükséges az ország konszolidációjához és a gazdasági meg a pénzügyi helyzet reorganizációjához. Teleszky beszédét a delegátusok érdeklődéssel hallgatták végig.

Festőművészből fazekasmester

Pap Aurél kerámia gyárat létesített Szatmáron

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Szatmár, április 21. A háborút követő gazdasági átmozgások Szatmáron élénk gyáripárnak vetette meg alapjait. Szatmár azelőtt igen szerény keretek között mozgó gyáripára az új impérium óta erősen fellendült és egymásután több teljesen új gyári üzem alakult, az eddigi par excellence gyári üzemek pedig — különösen a legutóbbi időben — impozáns fejlődésnek indultak.

Az újonnan alakult ipartelepek közül különösen a Chermica de lux Dac műipari vállalat figyelemreméltó, amelynek az az érdekessége, hogy nem tisztán spekulatív célokat követ, hanem elsősorban bizonyos művészeti tendenciákat kíván érvényre juttatni, amit értendő tesz az a körülmény, hogy a gyár alapítója és vezetője egy nagy nevű művészember, aki sokoldalú tudását most ennek a gyárnak vezetése körül gyümöcsözteti.

1921. évi október 1-én alakult meg és lépett üzembe a kerámiai gyár, amely egy új ipar megteremtésével azt tűzte ki feladatának, hogy disszidényeket, diszvázákat, hamu- és tintatartókat, majolika-, fayence és kőedényeket, valamint porcellánt, továbbá színes, mázas és teracotta disztárgyakat fog előállítani. A gyár a szükséges földanyagokat a szatmármegyei Avas-hegységéből nyert, ahol a meglévő adatok tanúsága szerint régebben fejlett népies csempe-ipar létezett, amely azonban idők folyamán valószínűleg a gyáripár és az import fejlődése következtében csak Felsőbányán maradt fenn némi csempe-ipar. Az új gyár alapítói már ez év márciusában az üzem nagyobbítását határozták el. A gyár ez idő szerint 14 munkást foglalkoztat, de a további fejlesztés során a gyár 150—200 munkásnak fog kényeret adni.

A Chermica de lux Dac telepe a Római (volt Kossuth) kertben levő „Művészház” földszintjén van. Itt vannak a formázó korongok, a gyár részére épített égető kemencék. A helyiségek azonban már is szükebbek bizonyultak és rövidesen újabb helyiségeket bocsátanak rendelkezésére.

Az új gyári üzem létesítése körül Szatmár város vezetőségének hatékony szerepe van, amennyiben a vállalatnak olesó bérletet biztosít, építkezéseikhez segítséget nyújt és általában olyan koncessziókat ad, amelyek az iparfejlesztés gyakorlati megvalósítását jelentik.

Bár hihetetlenül hangzik, a gyár további fejlesztésének ez idő szerint az állami beavatkozás a gátja. Ugyanis egész sereg szakmunkás betelepítése válna szükségessé, akiknek importálása elé az állambiztonsági skrupulusok górdítenek szinte le sem küzdhető akadályokat. Ezenkívül ezen iparág kifejlesztése attól is függ, hogy sikerül-e a kisegítő iparágakat Romániában meghonosítani, hogy ezáltal a kisegítő iparok termékeinek (vegyszertermékek, sók, savak, festékek stb.) szakadatlan importja feleslegessé váljék. Itt az államnak kellene segítséget nyújtani, amire egyelőre semmi komoly kilátás. Holott, ha az állam is úgy felkarolná ezt a vállalatot, mint Szatmár városa, akkor itt csakhamar egy hatalmas és versenyképes gyártelep létesülhetne.

Alkalmunk volt a gyár eddigi gyártmányait megtekinteni. Gyönyörű nippel, vázák, szobrok, tintatartók, asztaldíszek, izléses konyhaedények, gyógyszerári edények és tégelyek hirdetik pompás égetésben és változatos színeikkel a gyár életrevalóságát. Az alapmintákat és festést a gyár vezetője, Pap Aurél festő és szobrász-művész készíti.

Nem volna teljes e tudósításunk, ha Papp Aurélról is néhány szót nem említenénk. A l'art pour l'art híve nagy zavarba jön, amikor megtudja, hogy mit veszít a képzőművészet azzal, hogy Papp Aurél, az ismert nevű festőművész, akinek a háboru után olyan sok mondanivalója lenne az ő palettáján keresztül, most teljesen félretette a festészetet és csaknem kizárólag az általa létesített kerámiai gyárnak dolgozik. Kétségtelen, hogy most is művészi gondolatot lehel Papp Aurél a gyárból kikerülő tárgyakba, népszerűsíti a művészetet, novelli az izlést, aprópenze váltja fel a művészi szellemet. Ha azonban meggondoljuk, hogy ezt a kényér kényszerre okozza, mert a festészet nem jövedelmezett ennek a nagy művésznek annyit, hogy egyedül művészi álmainak élhessen, nem őt, hanem az emberiséget sajnáljuk, amely megengedi magának a luxust, hogy ilyen kaliberű művészt, a szociális igazságok fanatikus keresőjét és szókimondóját képzőművészeti tértől kárhózzasson. Papp Aurél a kerámiai gyár alapítása körül, amely óriási gyakorlati érzék és töretlen energiát feltételez, minden elismerést megérdemel, főleg pedig azt, hogy gyárának izmosodásával az elhanyagolt ecsetet ismét kezébe vehesse.

Dr. S. M.

Angol tőke Ruszinszko gazdasági talpraállítására

Egy millió font sterlinget adnak az angolok. Angol-ruszin bank alakul

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Ungvár, ápr. 22. Az Uj Kelet közgazdasági rovatában több ízben foglalkozott a Csehszlovákiához csatolt Ruszinszko szánalmas gazdasági helyzetével, ami a prágai cseh bankok céltudatos rablógazdaságának egyenes következménye. A prágai bankok által finanszírozott cseh ipari érdekeltségek minden lehető módon igyekeznek a szlovenszko és ruszinszko élénk és fejlődésképes ipari életet tönkretenni. Ebben a törekvésükben összekötöttéseikkel fogva hallgatolagos segítő társul sikerült megszerezniük az illetékes állami köröket is. Szlovenszko, de különösen Ruszinszko ipara a gazdasági csőd szélén áll: üzembeszűntetések, bérredukciók, munkáselbocsátások és sztrájkok nyomorítják napról-napra Csehszlovákiának e méltatlanul kezelt területét.

Közép-európa gazdasági eseményeit figyelemmel kísérő angol pénzügyi körök nem haladtak el szó nélkül a természeti kincsekben gazdag és szerencsés földrajzi helyzeténél fogva kitűnő ipari terelem sorsának láttára. Értesüléseink szerint az angolok azt akarják, hogy részben angol, részben ruszinszko tőkével olyan vállalkozást hozzanak létre, amely egyfelől hatalmas összegek befektetésével hozzájárul Ruszinszko természeti erőinek a kihasználásához, másfelől tőkét adnak azoknak az itt már meglévő vállalatoknak, amelyeknek erre szükségük van.

Az angol pénzügyi csoport Angol-Ruszin Bank címen nagy pénzügyi intézetet létesít, úgy, hogy az angolok egymillió font sterlingnyi összeget jegyeznek 500 és 1000 fontos részvényekben. Ebben a részvénytársaságban itteni közgazdasági tényezők annyi részvényt vesznek részt, amennyit jegyezni tudnak. Míg az angol részvényesek a jegyzendő részvények teljes összegét készpénzben fizetik be, addig azok az itteni vállalatok és intézetek, amelyek résztvesznek az alakulásban, alaptőkéjükkel részt a jegyzésben és alaptőkéjük összegéig részvényt kapnak az új banktól. Az Angol-Ruszin Bank érdekszférájába bevonandó bankok ennek a ha-

Megjelent az új lakbérleti törvény

Lakók, háztulajdonosok és könyvkereskedők figyelmébe!

Bizományosoknak, könyvkereskedőknek magas jutalék

a Fraternitas kiadásában megjelent az új lakbérleti törvény hiteles magyar szövege, kiváló szakember előszavával és magyarázatával.

! Megrendelhető utánvétellel !!!

Ára 6 lei.

Megrendelhető: a Fraternitas nyomdai vállalatnál, Cluj, str. Baron L. Pop 10 — Friedmann hírlap-irodánál Cluj, Piața Unirii és az Uj Kelet kiadóhivatalában.

talmas vánek bizonyos körrel. Ugyanakkor a vállalatok kapnak, jussanak legyen.

De be a munkások hivatalnok részvényt vállalat építési akciók a bank a biztosítás házakat és házak, az és furdós pén épül vállalatnak tekintet nem mag év alatt teljesen és így a donába már tárg miniszter manó tár vállalat l

A te lésünk s hsladt. vező biz képvisel nécsokoz megállap most Lo pedig az tei Ung lásokat az elhan hatalmas

Litvá

A lit tette feláll

Litv lenített náti el krízis munka

A le vezete méről 115. \$ doklar nek a engedi gokon, az öke paragra zeti k nemzeti autonó házott tal kim lon tör hogy n el és n mok, állam e

A amely zsidó sára. tetele a több rosok zsidósá delmet való k

párt sált

A kez zsidó hitközs kérdés gukat és az ben k Ez a l a par pozic Nemez velte.

olt a gyár eddigi gyárt. t. Gyönyörű nappel. tintatartók, asztaldíszek, lénnyek, gyógyszerári yek hirdetik pompás ltozatos színeikkel a gát. Az alapmintákat vezetője, Papp Aurél -művész készíti. ljes e tudósításunk, ha néhányszó nem em- pour lart hive nagy kor megtudja, hogy óművészet azzal, hogy smert nevű festőmű- boru után olyan sok ne az ő palotáján jlesen féltette a fes- m kizárólag az általa gyárnak dolgozik. most is művészi gon- Aurél a gyárból, népszerűsíti a mű- izést, aprópénzre szellemet. Ha azon- hogy ezt a kenyér mert a festészet nem k a nagy művészek ül művészi álmainak anem az emberisé- y megengedi magá- y ilyen kaliberű mű- gazdaságok fanatikus ondját képzőműv- kárhoztasson. Papp ár alapítása körül, lati érzéket és tör- tételez, minden el- l, főleg pedig azt, osodásával az elza- t kezébe vehesse. Dr. S. M.

Ruszinszko praállítására

figet adnak az in bank alakul

As Uj Kelet köz- több ízben foglal- ához csatolt Ru- gazdasági helyzeté- a bankok céltuda- egyenes követ- i bankok által ri érdekeltségek on igyekeznek a szköi élénk és etet tönkretenni. összekötéseik- gos segítőrsul az illetékes ál- Szlovenszko, de ipara a gazda- embeszűntetések, elbocsátások és k napról-napra létatlanul kezel

sági eseményeit ol pénzügyi kö- zó nélkül a ter- zdag és szeren- dág fel fogva kitűnő k láttára. Értesü- lok azt akarják, részben ruszin- lalkozást hozzá- ol hatalmas ösz- hozzálat Ru- nek a kibaszna- adnak azoknak alatoknak, ame- van. port Angol-Ru- pénztintézetet ngolok egymil- eget jegyeznek részvényekben. eságban itteni annyi részvény- amennyit je- az angol rész- részvények tel- em fizetik be, alatok és pénz- szívesznek az kkel vesznek aptokéjuk ösz- ak az új bank- ank érdekszfé- bk ennek a ha-

talmas vállalatnak fiókjaiként szerepel- nek bizonyos autonómikus működési körrel. Ugy a résztvevő bankok, mint a vállalatok tizfontos részvényeket kapnak, hogy minél több részvényhez jussanak és így mentül több joguk legyen.

De be akarják vonni az új alakulásba a munkásokat, kis egyszíntűségeket és hivatalnokokat is, akik egyfontos részvényt jegyezhetnek. Ezeket aztán a vállalat bekapcsolja nagyszabású lakás- építési akciójába is olyanformán, hogy a bank által építendő házakban lakást biztosításnak számlákra, illetve külön kis házakat épített a bank nekik. Ezek a házak, amelyekben két szoba, konyha és fürdőszoba is lesz, kis kert köze- pén épülnek. Az így érdekelteknek a vállalatnál biztosítandó keresetéből he- tenként levonnak a rendes lakbérnél nem magasabb összeget, amellyel 25 év alatt a munkás, vagy tisztviselő teljesen megfizeti a ház amortizációját és így a ház a telekkel együtt tulaj- donába megy át. Ebben a kérdésben már tárgyalások is voltak a népjóléti minisztériumban, ahol a legmesszebb- menő támogatást ígérték meg az új vállalat lakásépítő akciójához.

A terv keresztülvitelo — értesü- lésünk szerint — megjelölésen előre- haladt. A napokban fejezte be a szer- vező bizottság az angol pénzesoport képviselőivel Prágában folytatott ta- náskozásait. Tudomásunk szerint a megállapodás az, hogy az angolok most Londonban tárgyalnak, aztán pedig az angol érdekesoport megbizot- tai Ungvárra jönnek, hogy a tárgya- lásokat befejezzék, hozzákezdjenek ezt az elhanyagolt országrészt megváltó, hatalmas terv kivételéhez.

Lemondott

Litvánia zsidóügyi mi- nisztere

A litván parlament elve- tette a zsidóminiszterium felállításáról szóló javaslatot

As Uj Kelet tudósítójától

Litvánia, az Oroszországtól függet- lenített határállam mostanában ké- szíti el alkotmányát és egy politikai krízis máris az egész alkotmányzó munka felborulásával fenyeget.

A lett köztársaság alkotmányter- vezele ugyanis a kisebbségek védel- méről két záradékot tartalmaz. A 116. § a lett nyelvet államnyelvvé deklarálja, de a nemzeti kisebbségek- nek a nyelv szabad használatát meg- engedni szoban és írásban a bírósá- gokon, a kormányhatóságok előtt és az önkormányzati fórumokon. A 116-ik paragrafus kimondja, hogy a nem- zeti kisebbségek a kormányzatban nemzeti kulturájuk tekintetében mint autonóm és nyilvános joggal fölru- házott területek léphetnek föl. Egyut- tal kimondja ez a záradék, hogy kül- lön törvény fog intézkedni afelől, hogy mely kisebbségek ismertettek el és melyek azok a kisebbségi fóru- mok, amelyeknek illetékességét az állam elismeri.

A „külön törvény“ ígérete az, amely alkalmasnak kinálkozik a zsidó nemzeti kisebbség kijátszá- sára. A lett parlament mai össze- tétele ugyanis hajlamos a reakcióra : a többség parasztagdákából és a vá- rosok reakciós elemeiből áll. A zsidóság azonban átértelte a vesze- delmet, amely a nemzetiségi jogból való kinullázásából ráháruhatna és

partra való tekintet nélkül, egye- sült erővel szállott síkra jogaiért.

A kezdeményezés munkáját a litván Zsidó Nemzeti Tanács vállalta. A hitközségek képviselői ebben a kérdésben teljesen azonosították ma- gukat a Zsidó Nemzeti Tanáccsal és az egész litvániai zsidóság nevé- ben követelték a kisebbségi jogokat. Ez a határozott és egyöntetű föllépés a parlamentben levő zsidó tagok pozícióját erősítette, azonfelül a Zsidó Nemzeti Tanács tekintélyét is nö- velte. A hitközségek elhatározták,

hogy adójövedelmük tiz százalékát a Nemzeti Tanács javára utalják át, tisztára azért, hogy a kisebbségi mozgalomban könnyen végezhesse a propaganda munkáját.

A litván zsidóság aggodalma helyesnek bizonyult. Mert amikor néhány nappal ezelőtt a sejm jog- ügyi bizottsága második olvasásban a nemzetiségi minisztériumok föl- állítását tárgyalta, tizennyole szava- zattal tiz ellenében

elvetette a zsidó minisztérium fölállítását célzó javaslatot.

A zsidó frakció a határozat felolva- sása után eltávozott az ülésteremből. A Zsidó Nemzeti Tanács pedig rendkívüli gyűlést hívott egybe, amelyen elhatározta, hogy felszólítja dr. Szolovejtsikot, a kormány zsidó

kisebbségi miniszterét állása el- hagyására.

Szolovejtsik erre még ugyanazon a napon beadta lemondását. A litvá- niai zsidók körében nagy az izgalom, amely alig csillapodott azzal, hogy Korobli igazságügyminiszter kapaci- tálni szeretné Szolovejtsikot tárcája megtartására. Az igazságügyminiszter megígérte, hogy a javaslat harmadik olvasása alkalmával többséget fog szerezni a zsidó-javaslatnak. Szolo- vejtsik kijelentette, hogy a Nemzeti Tanács utasítása alapján nem haj- landó elhatározását megmásítani. A lemondását bejelentő irásában kifejti, hogy a visszautasítás a litván kor- mány párisi deklarációjának flagrans megsértése és kényes helyzetbe hozza a mostanában Génuában időző Gal- vanonskas miniszterelnököt.

Jorga koalíciót követel

A nemzeti demokraták crajovai kongresszusa. A kormány készül az alkotmányreformra. A nemzeti párt nem alkuszik

As Uj Kelet tudósítójától

A nagy parlamenti szünetet az összes pártok felhasználják az őszi küzdelmek előkészítésére. A nemzeti párt széles körben szervezkedik és készül Gyulafehérvárra. A parasz- párt a belső harmónia fentartásán dolgozik és heves sajtókampányt folytat a kormány ellen. A demok- rata-blokk is, amely eddig megőrizte passzivitását, elérkezettnek látja az elhatározó támadás megindításának idejét. A erajvai országos kongressz- szuson Jorga nagy politikai expozi- ción tartotta fel a helyzetet és rúmu- tatott a kibontakozás egyedül helyes útjára: koalíciós kormányt követelt. Politikai körökben nagy fontosságot tulajdonítanak Jorga kijelentésének, mert ismerik összeköttetéseit az udvarhoz és befolyását az uralko- dóra. A demokraták öt tartják a jövő emberének.

A legkormányképesebb ellen- zéki politikus — mondotta egy kor- mánypárti vezető — ma kétségkívül Jorga Miklós.

Jorga kritikája a román politikáról

Tegnap nyílt meg Craiovában a nemzeti demokrata párt országos kongresszusa, amelyet Jorga Miklós, a párt vezére nyitott meg nagy be- széddel. Jorga éles kritikát mondott a belpolitikai pártokról és arra a konkluzióra jutott:

a liberálisok után koalíciós kor- mány következik a demokraták- kal az élele.

— Marghiloman politikailag már megszűnt létezni — mondotta Jorga — bár pártjában vannak még számot- tevő elemek. Az Averescu-párt fel- bomlott, mert „régi emberek, új ét- vágy“ alapján tevődött össze. Ilyen párt csak átmenetileg tarthatja ma- gát felsezinen.

— Ami a parasztpártot illeti, an- nak neve bizonyos nemzeti jellegre vall és a párt tagjai között sokan is vannak, akik — ha majd megnyílik a szemük, át fognak jönni a mi tá- borunkba. E párt vezetői között van- nak olyanok, akiknek multjában for- radalmi foltok vannak és olyanok is, akik hazaárulók voltak.

— Ma már nem vágthat Ave- rescu tábornok harci paripáján a miniszterelnöki székbe és a farkason (Lupu) ülő Mihalache sem juthat el oda. Volt idő, amikor Lupu beszél- hetett úgy, ahogyan szokott. Akkor forradalmi hangulat járt. De elmul- tak ezek az idők és csak törvényes uton lehet követelni az igazságot. A parasztpárt azt hiszi, hogy forrada- lom után hamarabb jut el a célhoz. De teljes abszurdum, hogy ez a párt hatalomra jusson a király meg- bizásából, holott a párt tagjainak

nagy része republikánus. Nem hiszek a szocialista párt jövőjében sem, mert

a forradalmi feifordulások kor- szaka elmúlt.

— Mindezt tekintetbe véve, tel- jesen evidens, hogy a liberálisok után csak a demokrata párt juthat hatalomra. A liberálisok pedig gyen- gek és máris nagy hibát követtek el a reformjavaslatoknak őszre halasztá- sával, amikor már a reformoknak készen kellene lenniök és életbe is kellene léptetni.

— A nemzeti demokrata párt csak úgy juthat és maradhat hatal- mon, ha a többi pártok támogatni fogják, mert

Nagyromániában csakis koalíciós kormánnyal lehet kormányozni.

Természetesen: ilyen kormány az ország közvéleményét képviselő pár- tokból álljon, ne pedig sópredékből.

Jorga és Mihalache

Bukarest, április 22. Az „Epoca“ nagy ekket ír Jorga beszédéről. Megállapítja, hogy Jorga pártja ez- időszert újabb lendületet nyert és ez épen akkor történt, amikor a parasztpárt szélsőséges vörös elemei bomladozni kezdtek. Amikor majd a vörös elem kilép a pártból és be- lépnek a szocialista pártba, ahova már először kellett volna menjenek, akkor a parasztpárt is megkapja igazi jellegét. Akkor majd Mihalache és Jorga közeledni fognak egymás- hoz és lehetséges lesz a két párt között az együttműködés.

A nemzeti párt és a libe- rálisok

A husvét előtti utolsó miniszter- tanács elhatározta, hogy a pótválasz- tásokon tiz kerületben a kormány nem állít ellenjelölteket a nemzeti pártnak. Az „Adeverul“ mai számá- ban foglalkozva a kormány és a nemzeti párt közti viszonyral, meg- szólaltat egy nemzetipárti politikust, aki kijelenti, hogy a liberálisok azért engedték át 10 mandátumot a nem- zeti pártnak, hogy azt a látszatot keltsék, hogy a két párt között közeledés történt. Pedig nagyon té- vednek, mert a nemzeti párt nem tér el eddigi politikájától és követeli a parlament feloszlatását és semle- ges kormány vezetésével az új vá- lasztások elrendelését. A pótválasz- tásokon eddig négy eredmény isme- retes: három nemzeti párti és egy liberális képviselő jutott be újlag a parlamentbe. A pótválasztások közül, amelyek 4 kerületben folytak le, a liberális párt egyedül a kóhalmi kerületben győzött 6000 szótöbbség- gel, ahol Florescu igazságügyminis- tert választották meg a nemzetipárti

jelölt 1016 szavazata ellenében. A másik három kerületben a nem- zeti párt győzött és pedig Pankotán Grosoreanu, Boksán Bocu Sever, Szamosujárt pedig dr. Popp. A nem- zeti párt mindenütt liberálisok ellen győzött, de kormánykörökben azt mondják: erre a négy kerületre nem vonatkozott a határozat, a nemzeti párt más 10 mandátumot szerezhet, ha... Egyes ellenzéki körökben úgy tudják, hogy a kormány elhatá- rozásának végrehajtása bizonyos föl- tételektől függ. A kormány ezzel a lépéssel akar újból a nemzeti párt- hoz közeledni, mert a megegyezés nélkül nem sokáig viheti az ország ügyeit.

A nemzeti pártban ezzel szem- ben újból hangsúlyozzák, hogy a közeledésről szó sem lehet.

— Ha a liberálisok azt hitték, hogy 8—10 mandátummal hatni tudnak ránk — mondotta az egyik erdélyi politikus — nevétségessé vá- lik. Ismételtlen arról kell meggyőződ- nünk, hogy Bratianuék még mindig nem ismerik a nemzeti párt politi- kájának rugóit. Mi nem mandátu- mokért verekszünk, mi a demokrá- ciáért küzdünk. A reakciók akarjuk száműzni és azokat a politikai mód- szereket, amelyek a kormány mos- tani kísérletében is megnyilvánul. A megvesztegetés, lepaktálás és a megalkuvás ideje elmúlt, őszinte ge- rinces, elvű politikát akarunk. Bra- tianuék nélkül azonban, mert ezt ők érzékelné sem tudják.

A liberálisok azonban erősen biz- nak a megegyezésben és azt hiszik, ha nem is Bratianu, de Constanti- nescu vezetése alatt létrejöhet a nemzeti párttal közös kormány. Bratianu közben készül haza az alkotmányreform bizottsági munká- jára, melyre az ellenzéket is meg- hívja.

Bratianu távirata

A „Viitorul“ mai száma közli Bratianu miniszterelnök választát a szenátus üdvözlő táviratára. A minisz- terelnök a delegáció nevében is kö- szönetét fejezi ki az üdvözlőletért és igéri, hogy munkájukkal igyekezni fognak a bizalmat kiérdemelni.

Az alkotmányreform

Az a bizottság, amelyet az új alkotmány elkészítésével bíztak meg, mihelyt Bratianu Jonel miniszter- elnök hazaérkezék Génuából, meg- kezdi működését. Az első ülést ün- nepélyes keretek között tartják meg és Bratianu miniszterelnök fogja megnyitni.

A miniszterelnök ekkor fel fogja szőlitani az összes ellenzéki pár- tokat, vegyenek részt az új al- kotmány előkészítésének mu- kálataiban.

Ezután tekintet nélkül arra, milyen álláspontot foglalnak el az ellenzéki pártok, a bizottság megkezdi mun- káját. Annyi bizonyos, — írja az „Epoca“ — hogy nemcsak azok a pártok, amelyek kivonultak a parla- mentből, hanem azok is, amelyek továbbra is benmaradtak a parla- mentben, nem vesznek részt ennek a bizottságnak a munkájában.

— Uj munkásbank Palesztiná- ban. Az Uj Kelet megírta, hogy a zsidó munkásság a Ceiré Cion és a Cionista Világszervezet segítségével ha- talmas munkásbank alapját rakja le Palesztinában a zsidó munkásság lét- érdekei védelmére, de a Szentföld ujja- építése érdekében is. A beszerzés munkáját a Hitachduth vállalta magára, míg a világszervezet kötelezte magát arra, hogy mihelyt a zsidó munkásság az első 5000 fontot bejegyzí — a munka azonnali megkezdésére a Vi- lágszervezet rögtön további 15000 font sterlinget bocsát a bank rendelkezésére. A Hitachduth már meg is kezdte az erre vonatkozó munkát az egész vilá- gon, leginkább a már meglévő zsidó szocialista szervezetek útján. Az erdélyi akció megszervezésével és lefolytatá- sával Feuerstein Kálmán olvtársunkat biz- ták meg, ki bármely érdeklődőnek le- vélben és szóban mindenkör szívesen rendelkezésére áll. (Str. Filipescu 10)

HIREK

Egy bécsi, aki még beszélt Schopenhauerrel

Az Uj Kelet bécsi munkatársától

Bécs, ápr. 20. A Majna-menti Frankfurt egyik régi negyedében, a Neue Mainzer Gasse ószerű házainak során a múlt század közepén egy régi antikvárium állott. Bent poros, dohos könyvek között egy 40 esztendő körüli, komoly arcu szakállas kereskedő állott a pult mögött s mélyen meghajolt, mikor az ajtó csikorogva kinyílt s egy szemüveges, megörvén arcu aggyastyán lépett be a sötét kis üzletbe.

— Mit paranosol doktor ur, — kérdezte ilyenkor szinte feltűnő előzékenységgel.

S mikor a doktor ur megmondta a kívánt könyv címét, akkor a mellette álló pirosposztag fiúnak gyorsan fel kellett mászni létrán a kívánt polcra, hogy lehozza a könyvet. Mert a doktor ur türelmetlen ember volt és nem szeretett sokat időzni az üzletben. Mikor a kereskedő összecsomagolta a kívánt könyveket, a kis fiú hóna alá vette a nagy csomagot s követte vele a doktor urat lakására...

A komor arcu aggyastyán, a doktor ur, nem volt más, mint Schopenhauer Artur, az új kor legnagyobb filozófusa, a pirosposztag arcu kisfiú, aki fürge előzékenységgel vitte házába a nagy csomag könyveket a kereskedő fia, aki azóta Hansból 75 esztendő Jóhanna görnyedt s aki az öreg ember multon elmerengő szentimentális melanchóliájával emlékezik vissza a nagy filozófusra.

Már Schopenhauer külső megjelölése, — meséli nekünk Johann Lakner, ez a szerencsés aggyastyán, aki még szemtől szembe láthatta a nagy bölcselőt, — elárulta még a felületes szemlélő előtt is, a nem mindennapi embert. Külsője az utcán excentrikus, sőt életének utolsó éveiben, mikor üzletünkbe járt, csaknem komikus benyomást keltett. Állandóan alacsony cilindert viselt és attól a különös szabású fekete frakkból, amely már 1850 körül rég kiment a divatból, sehogysem akart megválni. Nyakendője, mely fehér vászonból készült, mindig ragyogott a tisztaságtól.

Öltözetének ódiságát még kirívóbbá tette elsőrendű lakcipője, amely mindig a legújabb divat szerint készült s amelynek ragyogó tisztaságára az öreg ur láthatólag hivatott. A nagy aranykeretű szemüvegét levette, mint azt mindig tette, otthonában, akkor szeméi valami egészen különös exotikus fényben ragyogtak, amely engemet, mint kis gyereket egyenesen félelemmel töltött el a furcsa és szigorú öreg arral szemben. Noha sokszor jártam fel hozzá és sok apró szivességet is tettem neki, eljártam a köztudomású öreg gazdaasszonya helyett fűszeres boltba, szabóhoz és egyéb helyekre, rendkívül ritkán kaptam jó szót tőle. De nem volt barátságos senkihez, gazdaasszonya is sokat panaszkodott ridegsége miatt. Egész szeretetét kis fekete pudlikutyájára pazarolta, amely ép oly elváhatatlan volt tőle, mint a fekete ódivatú frakk. Őt s a kutyát mindenki ismerte Frankfurtban. Annál nagyobb meglepetést keltett, amidőn egyszer a szokott fekete pudlikutyá helyett a doktor ur egy kis selymes pincsi kutyá társaságában jelent meg üzletünkben. A pudli konkurenciát kapott. De nem sokáig. Érdekes, az öreg ur a pincsit nem szerette.

Sohasem fogom elfelejteni azt a jelenetet, amelynek egyszer a Schwanhoz címzett vendéglőben tanuja voltam. Schopenhauer itt szokott ebédelni és egy alkalommal üzletünkbe egyenesen odament és én a kiválasztott könyveket is odavittem utána. Ez izben mindkét kutya vele volt, de az egyik jobbról, a másik balról helyezkedett el a filozófus széke mellett. Alighogy Schopenhauer leült, az egyik kutyának a fekete pudlinak egy darab kenyeret vetett oda s amikor a pincsi is a kenyér után kapott, botjával félrelökte a tolakodót. Geh weck du Mensch!

Ezt a különös elnevezést, mellyel a kutyát megtisztelte, mint gyerek alig értettem meg, de ép ezért felejthetetlenül bevésődött emlékezetembe s csak később mint meglelt férfi, mikor Schopenhauer már kin nyugodott a temetőben, jutottam valódi értelmére. A pesszimista sötétlítő sohasem tagadta meg magát. Jellemző különben a kutyák iránt való szeretetére, hogy finom kivételül botjának fogója szintén kutyafejet ábrázolt. Lakására szívesen jártam, mindig volt számomra valami, amit megbámulhattam. A tágas dolgozószobában, ahol minden butordarab csak úgy görnyedt a terhek alatt, egy sarokbeli asztalkán álló különös szobor kötötte le főleg érdeklődésemet.

Elsainte valami félig ember, félig állat másának tartottam. Egyszer, mikor az öreg egy pillanatra kiment a szobából, közelebb lopódtam hozzá, hogy közelebből megismerjem. A bronz talpazaton néhány betűs név csillogott felém, ami akkor ugyan semmit sem jelentett számomra, de amit, mint csaknem mindent, amit Schopenhauer környezetében láttam, megjegyeztem magamnak. Buddha. Egy kis buddha szobor volt az egyedüli szobor-disze a nem tulságosan diszes szobának. Az irasztal fölött egy nagy olajfestmény Goethét ábrázolta. Különböző nem volt sem szobor, sem kép, sem semmi műtárgy, ami a szobát díszítette volna. Csak rengeteg sok könyv.

Egyszer a doktor ur nem a szokásos aranykeretű szemüveggel, hanem egy sötét fekete okulárával jelent meg az üzletünkben. Néhány hónappal halála előtt volt. Valami szembaj kinezta s azért cserélte fel szemüvegét e szokatlan cvikkrel.

Szegény doktor! — mondotta apám, mikor a filozófus eltávozott — milyen sötét színben fogja látni most a világot.

Szilágyi Dezső.

Take Jonescu üdülői megye. Bukarestből jelentik: Take Jonescu felgyógyulása után Rómából Komoba utazik, ahol két hétig fog tartózkodni és csak azután jön Bukarestbe.

Anglia hajlandó segíteni Romániát, ha belpolitikai helyzete stabilizálódik. Bukarestből jelentik: Az „Adeverul“ a román kormány és a francia bankok között a kincstári bonok konszolidációjáról szóló tárgyalásokról ad hírt, amelyek a lap értesülése szerint kedvezően folynak. Ugylátszik, hogy a francia bankok nem ragaszkodnak már a petróleumgaranciákhoz, melyeket eddig követeltek. Az angolok is hajlandók hozzájárulni Románia pénzügyi helyzetének javításához, azonban azt a feltételt tűzték ki, hogy Románia belpolitikai helyzete stabilizálódjék.

Zsidó irodalmi élet Moszkvában. Moszkvából jelentik: Pétervárott, amely régebben is az oroszországi zsidó irodalmi munka centruma volt, legközelebb új zsidó könyvek és újságok kerülnek piacra. A Kadima-könyvkiadóvállalat népszerű történeti könyvek sorozatát adja ki, köztük Dubnov híres történetírónk néhány kötetét. Kleinmann orosz-zsidó kiadó a zsidó érdekek védelmére „Jewreski Wjestnik“ címmel napilapot indít, míg az „Ape“ kiadóvállalat enciklopédikus munkát ad ki „Jeorgeszkaja Mysi“ címen.

A magyar szocialisták paktumot kötöttek az ellenzékkel. Budapestről jelentik: A szociáldemokrata párt vezetősége kiáltvánnyal fordult a munkássághoz, amelyben közli, hogy a párt részvesz a választásokon és teljes erejével összefog mindazon ellenzéki pártokkal, amelyeknek multja és programja biztositókat nyújt arra, hogy a demokrácia ószinte hívei. Ebből kiindulva a párt megállapodást létesített az ellenzéki pártokkal a választásokon való együttműködésre és a választási szabadság megvédése érdekében. A szociáldemokrata párt mindazon kerületekben, ahol nem állt jelöltet, a demokrátiás politikai pártok jelöltjeire szavaznak.

Kadima-részvényjegyzők figyelme. A nyilvántartás pontossága céljából kérjük az aláírókat, hogy az iverket olvashatóan és lakóhelyük pontos megjelölésével töltsék ki.

Románia békét óhajt. Bukarestből jelentik: Több külföldi lap és ezek nyomán román lapok is azt a hírt közölték, hogy Nagyváradon és más városokban akciók készülnek elő Szovjetországgal szemben és ennek az akciónak élén Wrangel és Petljura állanak. Az orosz ellenforradalom két vezére — e hírek szerint — engedélyt kapott a román kormánytól a toborzásra és készen várják a pillanatot, amikor megtámadhatják Szovjetországot. A román kormány felhatalmazta a Rador távirati ügynökséget, hogy a legerélyesebben cáfolja meg ezt a hazug hírt, amely rosszindulatu fantázia szüleménye. Románia békét óhajt minden állammal és nem gondol háborúra, hanem egyetlen és főgondját a belső konszolidáció képezi.

Beszarábiában nyugalom van. Bukarestből jelentik: Popovics tábornok, Beszarábia katonai főparancsnoka, ma kihallgatáson jelent meg a belügyminiszternél, akinek jelentést tett a beszarábiai helyzetről. Az audienca után Popovics tábornok az újságíróknak kijelentette, hogy Beszarábiában rend és nyugalom van. Vaitoianu tábornok, belügyminiszter április 23-án Kisenevbe utazik, hogy tájékozzódjék a beszarábiai közigazgatási viszonyokról és megvizsgálja a zemsztvók költségvetését.

Reformálni akarják a naptárt. Még a háború előtt Hermann Rése német tudós, aki először javasolta a nyári idő meghosszabbítását, a naptár reformálását is végre akarta hajtani. A háború után dr. Köppen tanárral együtt a kalendáriumi újítást a következő vonásokban állapította meg: 1. Az év kilencvenegynapos negyedévekből áll (négyezer tizenhárom hét). Ez háromszázhatvanöt napot ad, a háromszázhatvanötödik nap december harmincegyediké, Szilveszter napja. 2. Január elseje minden körülmények között vasárnapra esik. Az évnegyed első hónapja harmincegnapos, a második és harmadik hónap harmincnapos. 3. A szilveszteri nap és június harmincegyediké számföldötti napoknak tekintendők és nem kapnak köznapi jelzést. 4. Husvét ünnepe április nyolcadikára esnek, pünkösd május huszonhatodikára, karácsony egy hétfői napra és épen úgy, mint az újév, soha nem eshetne a hét közepére. A jelen időszámítás bevezetése után Hermann Rése Rómába utazott a müncheni nuncius batorítására, de a pápa akkor hallani sem akart a reformokról. A katolikus egyház mai feje azonban nagyon érdeklődik a kalendáriumi újítás iránt és Mercier bíboros elnökletével nemzetközi bizottságot jelölt ki a reform végrehajtására. A bizottságban helyet foglalnak a pápi tudósokon kívül francia, angol, belga és amerikai asztronómusok. Pio Emanuelli tanár, a vatikáni csillagvizsgáló intézet igazgatója, érdeklődők előtt kijelentette, hogy olyan új naptár bevezetéséről van szó, amelynél minden esztendőben ugyanarra a dátumra esnek minden hétköznap. Ezt könnyű megcsinálni, ha héttel osztani lehetne az év napjainak számát. Ez ugy lehetséges, hogy az év elején egy napot külön helyezünk el és nem sorozzuk be egyetlen kalendáriumi héthe sem. Ez az újév napja lenne, amely után következne az ötvenkét hétre felosztott háromszázhatvanöt nap, vasárnap kezdettel. A szökőév külön napja lenne július harmincadika, amely épúgy mint újév napja, külön kalendáriumi napként szerepelne.

Uj zsidó napilap Newyorkban. Newyorkból jelentik: A „Vorwärts“ című napilapnál, amely az utóbbi időben radikális munkásprogramját fűladda, szerkesztőségi válság állott be. Dr. Hoffmann, Josef Berson, R. Salzmann, L. Haudin és M. Olgin nem azonosították magukat a lap új irányával és kiléptek a szerkesztőség kötelékéből. A zsidó munkáspárt radikális szárnya „Freiheit“ címen új lapot indított, amelyet a „Vorwärts“-ból kivált újságírók irányítanak.

Röntgenlaboratórium Kolozsváron. Dr. Herskovits I., a bécsi I. sz. belklinika volt hospit. röntgenológusa, Egyetem-utca 7 sz. alatti laboratóriumában kizárólagos röntgenrendeléseit naponta d. e. 9—12-ig tartja.

Az ipartestületek országos kongresszusa Kolozsvárt Erdély és Bánát ipartestületeinek képviselői ma reggel 9 órakor kezdik meg kongresszusukat a kolozsvári iparosothon nagytermében. A tárgyszózat hatalmas programot ölel fel és betekintést nyújt azokra a problémákba, amelyek az ipartestületeken keresztül Erdély és Bánát iparosoztályát érdeklik. A kongresszus résztvevői vita tárgyává teszik az ipartestületek újraszervezésével kapcsolatban az ipartörvény módosításait, a szakszervezeteről szóló törvényt, a tanonczügyet, a konarkódás elleni védekezést, az 1 százalékos forgalmi és 6 százalékos munkaadót, a háboru alatt és után kiadott igazolványok revizióját, az építkezések megkezdésének akadályait, a kereskedelem szabadabb tételét, a nyugdíj-rendszer megteremtését, a vasut- és posta-mizériákat érintő kérdéseket. Hatvan meghívott ipartestület kiküldötti közül már tegnap huszonhárom testület delegátusa megérkezett. A kongresszus nagyfontosságú munkája elé érdeklődéssel tekint Erdély és Bánát iparosközönsége.

Román városok konferenciája. Megirtuk, hogy Temesvár és Marosvásárhely városok tanácsai kezdeményezésére a városi érdekek megvédése céljából Nagyrománia összes városainak polgármesterei értekezletre határozották el magukat. A konferenciát ma nyitották meg Kolozsváron Pop Julian elnöke mellett a városháza tanácstermében. Pop polgármester tanácsot adott a közigazgatási reform előkészítésére és az újításokkal kapcsolatos városi érdekek megóvásának fontosságára. Ugy kell megalkotni — mondotta — a közigazgatási reformot, hogy a városok fejlődése biztosítható legyen. A megnyitó után a konferencia elhatározta, hogy társelnökké Corbescu bukaresti polgármestert fogja felkérni. A jelenlévő bukaresti polgármester elfogadta a főlajlott tisztséget és megköszönte a konferencia bizalmát. Varuru belügyi főigazgató javaslatára a királynak hódoló, a miniszterelnöknek pedig üdvözlő táviratot küldöttek. Varuru kifejtette, hogy a közigazgatás szempontjából és az ország belügyi egyensúlyban tartása szempontjából nagyon fontos ez az értekezlet és kijelentheti a belügyminiszter nevében is, hogy a román városok szövetségét a kormány minden lehetőséggel támogatni kívánja. Azután Gorie szobeni polgármester emelkedett szólásra és kifejtette, hogy a szövetségből száműzni kell a pártpolitikát, amely csak egyenlőséget szít a városok vezetőségében. Dr. Barbat kolozsvári egyetemi tanár a városi közigazgatás állandósítását tartja kívánatosnak és rámutatott némely városi vezetőség labilis voltára. Konstancában az elmúlt év folyamán tízenegyszer változott a városi tanácsa. Intézkedni kell, hogy ilyesmi ne történjék meg, mert hiszen ez alássa a városi vezetőség tekintélyét és megrendíti a belhelyezett bizalmat. Többek hozzászólása után elhatározták, hogy a román városok szövetségét egy szeptemberben Bukarestben megtartandó városi kongresszus lesz hivatva véglegesen megalkotni. Majd az alapszabálytervezetet tárgyalta meg. A tervezet szerint a szövetség tagjai aktív tagok, ezekhez tartoznak Nagyrománia összes városai, alapítotagok, akik a szövetség javára megfelelő összeget juttatnak és tiszteletbeli tagok, akiket a szövetség nevez ki.

Felrobbant egy municions vonat. Athénből jelentik: A görög sajtóiroda jelentése szerint Szalonikiben tegnap délután egy municions vonat felrobbant. A robbanásnak több katona és gyermek áldozata van.

Felhívás. A „Kereskedelmi és Ipari Utazók Egyesülete, központ Oradea-Mare“, Nagyváradon megalakulván, felkéri az igen tisztelt kartársakat az Egyesülethez leendő minél tömegebb csatlakozásra, illetve hasonló irányu mozgalom mielőbbi megindítására. Érdeklődők forduljanak Pataky Emil szervező bizottsági elnökhöz, Andrányi vaskereskedő cégnél.

Génuai és

Az Uj Kelet

Berlin, április

Rundschau“ vezető a génuai konferenciát és a konferenciát a következő meg

A génuai konferenciát meg kezdte meg tárgyalni is nagy jelentőségű kérdésekről nem társulnak közvetlenül nünket. De Heineke szociálisták és az általános szociálisták. Ezért üdvözlőjük reményben, hogy jök győzni a háboru után. Ezért a hatalmak nyugodtan mozoghatnak Európában. Együtt szenvednek a gazdasági katasztrófák. Ezért a gazdasági katasztrófák letelurap és közsajtja legjobban, él, akik tehát a nem vehetnek r

Mi mind nagy a cionizmus mozgalma. A pénzügyi problémák meglesse a régi és ha ez a zpotában élne. És a németországi vtagadható, hogy szód teljesítményait jelenték a valutának nem legnagyobb optimizati, hogy a gazdasági fát Génuában megkeresik az utakabéltáják, hogy a helyzete is megjének megjavulása lassu konszolidáció meg fogjuk érni.

A gazdasági szörnyűbb az az oroszországot pikonkérésünk és szövetkezők felé hogy a hatalmas konferencia hajtszen erre már re

Módsz

Egy zsidó g

Irta S.

Villi ösém, közönségnél és aki nagyrabesülni kából való távoztremélt, azt monnem kell aggómiatt, lesz nekiÁtmennék majszédhoz.

— Csak hovevettem közbeugrandozó embe

— Ugy van — táncoljanak a — Anyám soha ményen velünk kérdésben sem. fog adni TritschNettka nénielismerkedjenek néni nagyon szene nevessem, hszínházat.

A tánc-kérdé

tézte. Ünnepe után golást rendezett kabátjából hozzakötött fehérneműmindentéle térszűnnek is legyApám imakönygmomora kötetetgolt ruhaneműellenére gyönglelkemre beszélmondta, mutassmieve-ünnepség

Génuai és a zsidók

Az Uj Kelet tudósítójától

Berlin, április 20. A „Jüdische Rundschau“ vezetőhelyen foglalkozik a génuai konferencia jelentőségével és a konferenciát zsidó szempontból a következő megvilágításba helyezi:

A génuai konferencia, amely most kezdte meg tárgyalásait, ránk nézve is nagy jelentőségű, bár olyan kérdésekről nem támaszkodik ott, amelyek közvetlenül érdekelnének bennünket. De Herzl megmondta: a zionizmus számára okvetlenül szükséges az általános jóltélelő atmoszférája. Ezért üdvözljük Génuát, abban a reményben, hogy ott valóban le fogják győzni a háborút és megteremtik a hatalmak nyugodt életét. Ezen a zionista mozgalom, amely kiterjed Európa minden országára és ezzel együtt szövet minden ország szentevével, érzi a legjobban a mai súlyos állapotokat, a gazdasági krízist, amely az egész világot sújtja. Ha a Keren Hajjeszód-akcióban ma Amerikában történnek a legjelentősebb események, ez azért van, mert a gazdasági katasztrófa éppen a kelet-európai és közép-európai országokat sújtja legjobban, ahol a legtöbb zsidó él, akik tehát a zsidó újjáépítésben nem vehetnek részt teljes erőjükkal.

Mi mind nagyon jól tudjuk, hogy a zionista mozgalom nem küzdene pénzügyi problémákkal, ha még meg lenne a régi oroszországi zsidóság és ha ez a zsidóság a béke állapotában élne. És ha megvizsgáljuk a németországi viszonyokat, el nem tagadható, hogy a mi Keren Hajjeszód teljesítményünk az egész teljesítmény jelentékeny részét tenné, ha a valutánk nem zuhanat volna le. A legnagyobb optimisták se várhatják azt, hogy a gazdasági világtasztrófát Génuában meg szüntessék, de ha keresik az utakat és ha komolyan belátják, hogy a jóvalutájú országok helyzete is megjavult Európához képest, akkor talán a lassú konszolidáció korszakát is meg fogjuk élni.

A gazdasági katasztrófánál is szörnyűbb az az éhség, amely ma Oroszországot pusztítja. Emberi rokonszérűségünk és szerzetünk fordul a szenvedők felé és forró vágyunk, hogy a hatalmas segítő munkát a konferencia hajtsa végre, mert hiszen erre már régen vár a világ.

Még nem biztos, hogy a népszövetség mikor ül össze újból. Még azt sem lehet biztosan tudni, hogy legközelebbi ülésén a Palesztina-mandátum szerepelni fog-e. De mi reméljük, hogy ez fog történni és azt a hirt, amely arról szól, hogy a mandátum kérdését semmire se fogják tárgyalni, meg kell ófóinunk. Amióta Weizmann Párisban és Rómában volt, már ezek a hatalmak se

gördítenek akadályokat törekvéseink elé. Most minden Amerikától függ, ahol a legkülönbözőbb oldalról nyomtatékosan követelik, hogy az amerikai kormány a mandátum leggyorsabb ratifikálásához járuljon hozzá. Amerikában is kezdik belátni, hogy a mandátum ratifikálása nagy lépés Palesztina megnyugtatásához és ezzel a kelet követelésének fontos részét jelenti.

Nyílt levél

Banu Constantin kultuszminiszter Urhoz

Miniszter Ur!

Nagy érdeklődéssel és sok várománnyal kísértük Önt erdélyi körútján, tudva azt, hogy látogatásának célja: az itteni nemzeti és felekezeti kultuszhelyzetének közvetlen megismerése, ezek alapján annak megállapítása, hogy mik azok a feladatok, melyeknek elvégzése az államhatalom kötelessége a nemzeti és felekezeti irányában, ha ezeket az állami konszolidáció munkájába bevonni akarja s melyek azok a követelmények, melyeket tőlük az államhatalom méltán elvárhat.

Mi hisszük és reméljük, hogy ezen körútján rólunk, zsidókról sem fog meglepedni. A mi felekezetünknek nincsen egyháza, nincsen oly egységes központi szervezete, amely őt jogosan és helyesen képviselhetné. Ahány zsidó lakta község: annyi egymástól külön és függetlenül élő hitközség. Ami felekezetünk sohasem élvezett az államhatalomtól semmiféle támogatást. Pedig a zsidóság az államháztartás többi ágában nem épen az utolsó helyet foglalja el. A multnak ezt az igazságtalan elbánását reparálni, úgy véljük, multhatatlan kötelessége az államnak. A zsidó hitközségek, mint sok humanisztikus és kulturális intézmények megalapítói és fenntartói lényeges tényezői az állam ily irányú intézményeinek. Ezek fennmaradásáról és fejlesztéséről gondoskodni: államrezon. Tudjuk azt, hogy a zsidó ügyek egész komplexuma megoldásra vár. És reméljük azt, hogy Miniszter Urnak szemléltető útja az első állomás e cél felé.

Az első lépés a zsidóság egységes központi szervezetének kiépítése,

helyesebben, megalapítása. Az unifikációs törekvések természetes folyamánya az, hogy Nagyrománia zsidósága is egységes központi szervezetben tömörüljön. De ezt meg kell, hogy előzze, ennek szükségképpen előfeltétele, a kulturális és gazdasági viszonyok tekintetében egymástól merőben eltérő területek zsidóságának partikuláris alapon való megszervezése. Területünkön már történtek ily irányú kísérletek. De az előző kormány helytelen eljárása csakis meddő kísérletekre vezetett. Ami a hitű ortodoxia kebelében ebben az irányban eddig történt, inkább mondható egyéni kísérletezésnek, mert nem a zsidóság demokratikus képviselőit akaratából keletkezett.

Miniszter Ur! Az első feladat, mely sürgősen és akadálytalanul megoldható: adjon alkalmat e területek ortodox zsidóságának, hogy demokratikus alapon összejöjjen és alkotmányosan alkossa meg központi szervezetének szabályzatát. Ezzel megalapoztatik a további haladás útja az államhatalom és a zsidóság között.

De van egy még sürgősebb kívánságunk. Jóvátenni azt, mit az előző kormány rontott. Mert ahelyett, hogy komoly tanulmány tárgyává tette volna e fontos feladatok mielőlti megoldását és a zsidóság felekezeti szerveit, a hitközségeket megkérdezte volna, megengedte néhány embernek azt, hogy alakíthatnak önálló hitközségeket oly alapon ahogy és ott, ahol akarnak. Az előző kormány ezen rendelkezése törvénytelen Beleütközik a jelenleg még érvényben levő törvényekbe s törvény erejével bíró rendeletekbe (1871.

évi ort. szerv. szab. 1888. évi 1191 sz. vall. és közokt. ügyi min. eh. rendelet), melyek kifejezetten megtiltják, hogy egyazon községben azonos alapon (pld. ortodox alapon) álló hitközségek keletkezhesenek. Sőt más alapon is csak akkor engedélyezi, ha igazolva vannak azok az előfeltételek, melyek mindkét hitközség zavartalan működését biztosítják és ez esetben is a kiváltak kötelesek öt évig az anyahitközség terheihez úgy, mint addig hozzájárulni. Az előző kormány mindezt mellőzte. Ez az eljárása nemcsak törvényellenes, hanem az állampolitika szempontjából ennél is több: bünt. Mert ily eljárás márcól-hónapra megfosztja a hitközségeket jövedelmüktől, vállal kötelezettségeik, terhek fedezetétől. Megbénítja működésüket. Hiszen nem tudhatják, hogy holnap néhány ember nem kap-e permissz egy új hitközség létesítésére s ezzel megfosztva lesz jövedelmének egyrésztől. Természetes, hogy ily auspiciók mellett a hitközségek által létesített, fenntartott és támogatott intézmények sorsa válságba jut s szó sem lehet arról, hogy iskolákat létesítsen. Kérdezzük, ez az ut-e, amely kulturnívójának emeléséhez vezet?

Miniszter ur! Kérjük, szerezzen érvényt a fennálló törvényeknek s a minden komoly ok nélkül a hitközségek szétforgácsolását eredményező ilyen akciót tiltsa be, netáni ily engedélyeket helyezzen hatályon kívül. Mi hisszük, hogy körutja mentes lesz a potemkinszerű mutatványoktól s tapasztalatait közvetlenül az eredeti forrásból fogja meríteni. Mi elvárjuk, hogy az államhatalom irányzata az építésben, az erők tömörítésében, nempedig azok szétforgácsolásában fog megnyilvánulni, hogy kulturális intézmények létesítésére, nempedig a meglévő megszüntetésére törekszik. Ez az egyedüli út, mely a zsidóság bizalmához vezet.

Cluj-Kolozsvár, 1922 ápr. 21.

Bergner Mór,

a cluj-i ort. zsidó hitközség elnöke.

— Junius negyedikén lesz a királyi nász. Buda restből jelentik: Lapjelentések szerint Sándor szerb király és Marioara hercegnő esküvőjét véglegesen junius 4-ére tűzték ki. A templomi esküvő Belgrádban lesz.

Mózsai és Ildikó

— Egy zsidó gyermek regénye —

Irtta Szabó Imre (5)

Villi öcsém, aki jelen volt a siránkozásnál és aki megbékült velem és nagyra becsülni kezdett, mert a házból való távozásom után pozíciót remélt, azt mondta, hogy mamának nem kell aggódnia a Tritsch-család miatt, lesz nekik ki előtt táncolniok. Átmennék majd Vácra is a szomszédhoz.

— Csak hozzám ne jöjjenek — vetettem közbe — nem szeretem az ugrádozó embereket!

— Ugy van — kedveskedett Villi — táncoljanak a papok előtt!

Anyám soha nem volt egy véleményen velünk, persze a Tritsch-kérdésben sem. Azt mondta, levelet fog adni Tritschnének, vigye el Vácra Nettka néninek, anyám hugának, ismerkedjenek össze, mert Nettka néni nagyon szeret nevetni és miérte ne nevelsen, ha házhoz hozzák a színházat.

A tánc-kérdés ezzel el volt intézve.

Ünnep után anyám nagy csomagolást rendezett. Apám kopott nagykabátjából hosszú bundát készítettett, kötött fehéreműt szerzett be, süttött mindenféle tésztákat, hogy Nettka néninek is legyen és a gyerekeinek. Apám imakönyvet, egy vékony, nagy gemora kötetet és egy bibliát csomagolt ruhaneműm közé és szokása ellenére gyöngéd volt hozzám és a lelkekre beszélt. Legyek szorgalmas, mondta, mutassam meg, hogy barmieve-ünnepségemre magam csinálom

a két beszédet: az előjáró talmudi értekezést és a másikat, aminek a heti szakaszból veszem majd a témáját. Fődolog, fiam — mondta — a gemora és Rasi és a későbbi magyarázók. Tanuld ezeket alaposan, mert hasznuk: veszed ezen a világon épen úgy, mint odaát.

Odaát alatt a tulvilágot értette. Apám vallásossága, nem tudom atavizmusból vagy vagyoni állapotánál fogva, leginkább a tulvilág fogalmával állott kapcsolatban.

„Szegény ember halottnak számít.”

Ezt a zsidó közmondást hol közömbösen, hol szomorúan megisméltelte, valahányszor egy-egy vállalkozásából levegő lett.

Elég sűrűn ismételte.

Vásáros szekéren mentünk, mert Schmiedl néninek Rétságon volt valami dolga, oda pedig nem vitt vonat. Pokrócba bugyolált bennünket a jó asszony, amikor beállott az est és a szénából üvegett szedett elő, mindenki húzott egyet a beleket melegítő italból, utoljára a kocsis, aki az egész maradékot lehajtotta.

Anti boldogan nézte, hogy iszik a palóc és amikor letette a flaskát, fülemhez hajolt és ezt sugta:

— Te, ha a Kálmán lerészegedik, én hajtom a lovakat.

Kálmán mindjárt a lovak közé csapott, az ital megtette a magáét. A lejtős uton kocsinak egyik utszéli ároktól a másik felé táncolt, hajszálon mult, hogy föl nem borultunk. Schmiedl néni nagyot sikoltott, ez jel volt arra, hogy Anti az első ülés felé ugorjon és kiragadj a kocsis kezéből a gyeplőt. Én is átmentem,

keményen fogtam a szíjját, a lovak meglasztották a járást, a kocsis lekonyította a fejét és ülve hortyogott.

Nem tartott sokáig, eljutottunk Rétságra és az utszéli vendéglőben elfogyasztottuk a sült húst, amit magunkkal hoztunk, külön szobát kaptunk, tisztát, tágast, patyolat ágyhuzattal, Schmidl néninek nagy tekintélye volt a rétságiak előtt.

Másnap délelőtt elindultunk és estefelé már Vác után dőcögött a kocsi. A Dunát szörnyen megcsodáltuk és a dóm kupoláját. Nagy téren mentünk át, sok sétáló ember mellett, akik kacagtak és hangosan beszélgettek.

Hirtelen egy fiatal nő, szép és elegáns futott a sétálók közül a kocsi felé:

— Nini, Matild néni! — szölt Anti — Matild néni, ide nézzen, hárman vagyunk, mind a hárman gemoret fogunk tanulni!

Matild néni Zeiga néneje volt, Schmidl néni asszony-leánya; parókat viselt és az ura bent volt az ortodoxok előjáróságában. Mégis csöndre intette Anti-t.

— A korzón nem kell erről beszélni!

Nagy ölelések után a kocsi Matildékhöz hajtott, odahivatták Nettka néni, aki úgy tett, mintha nagyon örülne a vendégnek és csak akkor látszott rajta egy kis kellelenség, amikor bejelentették neki, hogy Anti is ott fog lakni nála, mert nem akar tölem megválni.

Kedvemért beleegyezett ebbe is. A büszke asszony főképen azért húzódozott az idegen fiutól, mert nem akarta, hogy apró két gyermeke

valahogy érezze a gazdag gyermek fölényét.

És már ott a helyszínen tanácskozást folytattak, hogy kiknél fogok étkezni a hét egy-egy napján.

Matild azonnal lefoglat egy napra.

— Szerdán — mondta — gyere hozzánk Mózsai, a vendégünk lesz.

Hallgattam, amint tovább tanácskoztak, kit lehetne megfizetni „napokkal”. Majer Hirschfeldet, aki a Rézi néni jussán atyámfia és az öreg Mendl Neumann, aki nagyapámnak, a váci dájennek — áldás emlékére — jó barátja volt. Ez a három biztos volt, a többin máskor fognak gondolkozni.

Nagyon elborulhattam, mert Matild rám fortyant, kérdezte, mit akarok voltaképp, amikor ilyen jeles zsidó családok asztalánál étkezhetem.

— Mit akarok? Vissza akarok menni! — feleltem durcás otthonossággal.

— No persze — pattogott a fiatal asszony — apádon, a szegény emberen élösködni, arra nem vagy büszke!

Ezek a szavak lehűtötték gyermekes gögömet. Éreztem, hogy számomra nincs kiút és megvillant bennem az elhatározás, sokat és gyorsan tanulni, hogy minél előbb lerázam magamról jeles zsidó családok kegyeit. Némán állottam ésnézem a plafonon csüngő csilláros lámpát.

Nettka néni odajött, lehajolt hozzám, magához szoritott és homlokon csókolt.

A szemembe néztem, könnyek csillogtak benne.

(Folytatjuk.)

Kereskedelmi és esülete, központ radon megalakult isztelt kartársakat fő minél tömegesülteve hasonlóbbi megindítárduljanak Pataky ötségi elnökhöz, 6 cégnél.

municíós vonat. görög sajtóiroda lonikiben tegnapi vonat felrobbant. katona és gyer-

ilyesmi ne törzsen ez aláása a helyét és megrenbizalmat. Többek tározták, hogy a tetségét egy szepben megtartandó sz hivatva véglegMajd az alapszakák meg. A teresség tagjai aktívak Nagyrománia itótagok, akik a megfelelő összeget el tagok, akiket

egyenlenséget zetőségében. Dr. gyetemi tanár a andósisát tartja mutatót némely is voltára. Konv folyamán tizen-városi tanáasa. ilyesmi ne törzsen ez aláása a helyét és megrenbizalmat. Többek tározták, hogy a tetségét egy szepben megtartandó sz hivatva véglegMajd az alapszakák meg. A teresség tagjai aktívak Nagyrománia itótagok, akik a megfelelő összeget el tagok, akiket

konferenciája. svár és Maros-nácsai kezdémékek megvédése összes városainak letre határozták enciát ma nyitotPop Julian elnökza tanácsterméramutatott a előkészítésére és atos városi érdeantosságára. Ugyndotta — a köz-hogy a városokk. A megnyitó lhatározta, hogy bukaresti polgár-

nyok revizióját, zdesének aka- szabaddá tés- szer megterem- sta- mizériákat tvan meghívott i közül már tegület delegátusa esszus nagyfön- rdeklődéssel te- t iparosközö-

etek országos svárt Erdély és k képviselői ma dik meg kon- rari iparosothon argybrozat ha- l fel és betekin- a problémákba, eteken keresztül rososztályát ér- résztvevői vita rtestületek új- atban az ipar- a szakszerre- a tanonüggyet, védekezést, az és 6 százalé- áboru alatt és nyok revizióját, zdesének aka- szabaddá tés- szer megterem- sta- mizériákat tvan meghívott i közül már tegület delegátusa esszus nagyfön- rdeklődéssel te- t iparosközö-

KÖZGAZDASÁG

Elkészült a román ipari statisztika

Kiszorúlnak a külföldi termékek

Az Új Kelet irodájától

A központi ipari vezérigazgatóság még 1920-ban intézkedéseket tett, hogy Nagyrománia összes ipari vállalatáról pontos statisztikát állítsanak össze. Az adatok begyűjtését a kerületi iparfelügyelőségek végezték, amelyek nemrégiben terjesztették fel jelentéseiket. A jelentések alapján a vezérigazgatóság a napokban fejezte be a statisztika összeállítását és azt kis füzetben Theodorescu vezérigazgató bevezető ismertetésével közzétette.

A jelentés szerint Romániában összesen 2747 nagyipari vállalat van: 1114 a Regátban, 1024 Erdélyben, 262 Beszarábiában, 210 Bukovinában és 137 a Bánátban. Ezek a vállalatok 1919-ben 2837 millió lei beruházott tőke fölött rendelkeztek, amely a következőképpen oszlik meg: 1406 millió a Regátban 811 millió Erdélyben, 237 millió a Bánátban, 198 millió Bukovinában és 184 millió Beszarábiában.

Legkedvezőbb fejlődési lehetőség előtt a faipar áll. Az országban hétmillió hektár erdőfelület van. 1919-ben ebben a faszakmában 502 vállalat működött 478 millió lei tőkével. Az érciparban ugyanakkor 305 vállalat 290 millió lei tőkével termelt, a vegyiparban 187 vállalat 147 millió lei tőkét képviselt. Az élelmiszerüzemek dolgoztak a legmagasabb tőkével: 977 vállalat több mint egymilliárd leit ruházott be és forgatott. Az élelmiszeripar ugyanis a faiparhoz hasonlóan Románia legrégebbi és legrentabilisabb termelési ágához tartozik, nyersanyag szükségletét kizárólag a belföldön fedezte és fedezi ma is.

Nehézségekkel a textilipar küzd elsősorban, azért, mert nyersanyagait csaknem egészében a külföldön szerzi be és ez a helyzet előreláthatólag hamarosan nem változhat. Az országban ma 156 textilárugyár működik 109 millió lei tőkével. A többi termelési ágról a kimutatás nagyjában a következőket tartalmazza: bórpar 133 üzem, 138 millió tőke, kerámia 316 üzem, 200 millió tőke, elektromos üzem 140, tőke 262 millió, grafikai intézet 131, 68 millió tőkével. A többi iparág csak újabban indult fejlődésnek.

Általában megállapítható a fenti adatokból, hogy Románia ipara gyors fejlődésben van és lassanként kiszorítja az országból a külföldi termékeket. A statisztika a várakozáson felül kedvező képnyújt: kevés kivétellel minden közszükségleti cikk előállítható már a belföldön is.

Belföld

(x) Konferencia a petróleumiparról. Bukarestből jelentik: Április 25-én az iparügyi minisztériumban konferencia lesz a petróleumtermelő vállalatok képviselőinek részvételével, amelyen a petróleumkivitel, valamint a petróleumredukció emelésének kérdéseivel fognak foglalkozni.

(x) Az autókék importkedvezményét megszüntették. A kormány az előfordult visszaélések meggátolása végett megszüntette azt a kedvezményt, hogy importált autókék ellenében kontingentálás alá nem eső gabonát lehessen kivinni.

(x) A magyar és cseh korona hivatalos ára. A vasuti vezérigazgatóság rendelete szerint az állomási pénztáraknak a magyar koronát 25 banival, a cseh koronát pedig 2 leivel kell átszámítaniok.

(x) Románia februári kivitele. Illetékes helyről nyert értesülés szerint Románia februári kivitelének értéke 238 millió 850 ezer leit tett ki. Kivitelre került: 8 tonna buza, 1168 tonna búzaliszt, 14 tonna rozs, 13780 árpa, 8907 zab, 11145 tonna tengeri, 46 koles, 109 korpa, 628 szalonna, 16 disznósír, 2313 paszuly, 2500 só, 13153 petróleum, 6238 benzin, 381 ásványolaj, 6960 épületfa, 10426 darab szarvasmarha, 10991 darab sertés, 2,664.640 darab tojás, 2020 hektó bor.

(x) Az erdélyi városok kötelezettései Magyarországgal szemben. Bukarestből írják: Az erdélyi városok magyarországi tartozásai ügyében, mint hivatalos helyről értesülünk, a kormány legközelebbi rendeletet bocsát ki. A rendelet szerint a városok a magyarországi kölesőneiknek kamatait sem tartoznak fizetni és lépések történnek a forradalom alatt Erdélyből a budapesti belügyminisztériumba szállított állami értékek hazaszállítására.

(x) Megvédik az erdélyi vállalatokat a regátiakkal szemben. Az erdélyi és bánáti kereskedelmi és ipari vállalatokat, melyeket magyar tőkével alapítottak, a kormány rendeletére — mint ismeretes — nacionalizálják. Ezzel kapcsolatban közlik, hogy a jövőben az erdélyi és bánáti új vállalatok létesítéséhez vagy a régi vállalatok alapítóke emeléséhez nem a kereskedelemügyi minisztérium, hanem az iparügyi minisztérium adja meg az engedélyt. A körvényeket véleményezés végett átteszik a Banca Nationalához. A nacionalizálási rendelet következtében az erdélyi üzemek hátrányos helyzetbe kerültek a Regáttal szemben és ezért a kormány elrendelte, hogy a regáti törvénysek vizsgálgják felül az újabb cégjegyzéseket. Azokat a regáti vállalatokat, amelyek a kapcsolt területek üzemének rovására működnek a rendeletből folyó nehézségek következtében, törölni fogják a cégjegyzéskönyvből.

(x) Huszonegymilliárdal tartoznak külföldön a romániai kereskedők. Bukarestből jelentik: A külföldi tartozások ügyében most már döntő jelentőségű elhatározások előtt áll a kormány, amely a bukaresti kereskedelmi és iparkamarát megbízta a külföldi tartozások pontos összeírásával. A kamarának rendelkezésére álló eddigi adatok szerint a román kereskedők 20—21 milliárd leivel tartoznak a külföldnek. Ennek az összegnek ijesztő nagyságát az mutatja a legjobban, hogy a Banca Nacionalának egész bankjegykibocsátása alig haladja meg a 13 milliárdot. Tehát a forgalomban levő összes bankjegyeknek majdnem kétszeres összegével tartoznak a román kereskedők a külföldnek. A kormánynak az a terve, hogy a parlament első ülésein be terjeszti a kereskedelmi törvénynek a külföldi fizetésekről intézkedő 44-ik fejezetének módosításáról szóló javaslatot, amelyben kimondja, hogy a román kereskedőknek külföldi tartozásaik fedezéséről szóló váltóik lejáratát automatikusan meghosszabbítatik egytől két-évig terjedő időre.

Külföld

(x) A bolgár államvasut talpát vásárol. Szófiából jelentik: A bolgár államvasutak szófiái kerületi igazgató-sága ajánlatot hirdet a következő talpfamennyiségek szállítására: 8000 darab bükktraverz 464 ezer leváért, 23 ezer leva kaucióval. 10000 tölgytraverz 950 ezer leva, kaució 57 ezer, leva. 12000 tölgytraverz egymillió 141 ezer leva, 57 ezer leva kaució. Tájékoztásul közlik, hogy az elmúlt évben Bulgáriából tölgytalpát 85—95 leváért, bükk-talpát 45—60 leváért szállítottak külföldre.

(x) Anglia külkereskedelme. Londoból jelentik: Március havában 37,879 424 font sterling értékű árut vittek be Angliába; a tavalyi márciusi behozatal 5,862 430 fonttal nagyobb volt. A kivitel 64,580 893 font sterlinget tett ki, úgyhogy a tavalyi márciusi kivittel szemben 2,228.168 fonttal esett.

Kássa A.

legelőbb géplakatos és villamoserő átviteli vállalat. Szakmája mindenféle gép- és motorok javítása, gyárak malmok és ipartelepek szerelését, bővítését, javítását jutányosan vállalja. Javító műhely
CLUJ—KOLOZSVÁR, 1238
Cal. Victoriei 99. sz.

MOLYKÁR

ellen megvédi

SZŐRME RUHÁIT

Tűz és betörés ellen biztosítva.

Javításokat téli szeszonra már vállalnunk

Eisenstädter & Comp.
szőrmearuház CLUJ—KOLOZSVÁR, Cal. Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca 7 szám.)

GANZ

Piata M. Viteazul Széchenyi-tér 41. sz. (Széki-palota.)

Elvállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, 1v-lámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telefon 403. 1288

ÁTUTALÁSOKAT!

a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombard-kölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabban kamatoztatnak.

Telefon 1—69 és 7—25.

Weisz és Molnár
női divataruháza
újbol megnyitott!

Heller,
Weisz és Molnár

cég alatt, Cal. Reg.
Ferdinand 6. szám
alatt, a volt helyi-
séggel szemben, o

1334

„Barzel“
Fierarie - vasúzet

CLUJ—KOLOZSVAR.
Piata M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

A cipőimport teljesen megszűnt mert a

Renner Testvérek és Társai
Börgyár Rt., Cluj—Kolozsvar
gyárt mindenféle férfi, női és gyermek-cipőt színes és lakbőrökből is a leg-elegánsabb kivitelben!! 1301

Fregoli Raglán

gumiköppeny
1330 divatöltöny

Neumann M.

cégnél,
Cluj, Piata Unirii
(Főtér)

Erdélynek legdusabban felszerelt nagy-kereskedése

rövid, nürnbergi, diszmű, játékaru, iskola és írószerek, lámpa, toilett-szappan, evőeszköz, tükör, kefe, cipőkrém, lakat és egyéb a szakmához tartozó árucikkekben. Eladás nagyban!

Nussbaum Testvérek

Targu-Mures—Marosvásárhely
Telefon 200. 1320

Minden házban fontos!

Az egészség érdekében nélkülözhetetlen
párnatoll-, vatta-, lószőr- és gyapju-tisztító, melyet gőzörőre és vegytisztításra berendezett műhelyemben
gyorsan és pontosan vállalom. Raktáron tartok kész párnákat és tolat. Mérsékelt árak!
Szolid kiszolgálás!

Stern Salomon
Kossuth L.-u. 10.

Ha gyorsan kiszolgált, jó tüzfát akar, forduljon a Frenkel-fatelephoz

1347

Frenkel-fatelephoz

(volt Janovitz és Tsa) Strada Aprajcarilor
(Gyufagyár-u.) 13. Telefon 2-90, 4-01, 2-87.

SZÍNHÁZ

H
Erdélyi Z
Het

Vasárnap: Der életkép háro
Métfő: Nagy ka
bohózatok,
Kedd: Der Idiot
násban.

MAGYA

He

Vasárnap d. u.: Fló

helyzárakkal.)

Vasárnap este: Luz

Ferenc vendé

árakkal. Bérl

Métfő: Varázsköring

Ferenc vendé

árakkal. Bérl

Kedd: Három a li

vendéglátóká

Napi bérlet

Szerda: A nagyság

donság, 4-ed

lépésével. R

bérlet 134. sz

Csütörtök: Vig özv

betanulással

Galletta Ferenc

helyzárakkal.

Péntek: A sárka k

Premiére hely

születben. A

Métfő délig tar

Szombat d. u.: D

ifjúsági előad

kal. Előadó:

Szombat este: A s

2-dszor. Ren

135. szám, C.

Vasárnap d. u.: O

ság, 18-adzso

Halász Baba

Vasárnap este: A k

donság, 9-ol

játékával. Re

születben.)

Métfő: Kék mazur.

észer. Tomp

Rendes helya

A másorra tűzött

megváltathók a

A sárka keztyű.

legkedvezőbb premié

Budapesti Vigszính

új, modern társadalm

fog színrekerülni. A

Majna Klári, Táray

Fogács, Szakács,

Berki, fogják játsz

ismétlik a Sárka ke

premiéret premiére

meg s a premiére-s

13 óráig tartja fonn

Galletta Ferenc

lesz vendége a mag

Ferenc. Vasárnap es

cimszerepében lép

Hidkő, Julietta Ser

József, Bazill pedig

szani. Hétfőn a

Gallettával, Ser

val, a főszerepében

sikeresen fölelevenít

folytatja vendéglátó

tökön este pedig

szvegy Danilójt fog

vegyet ezuttal elősz

Valenciennet pedig

27—1922. sz.

Pál

A tasnádi orth

szonai betöltendő m

hirdet. Fizetés meg

természetben.

Pályázatokban

valamint család áll

orth. rabbitól a

Utiköltséget csak a

meg.

Tasnád, 1922.

Nord Henrik,

jegyző.

Bárdo

(Au Bon G

Összes párisi s

bát, toilette és

1282 megé

Telefon: 917.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Habíma

Erdélyi Zsidó Színpad

Heti műsor:

Vasárnap: Der Korbn — Az áldozat, életkép három felvonásban.
 Hétfő: Nagy kabaré, szólók, duettek, bohózatok, táncok.
 Kedd: Der Idiot, színmű négy felvonásban.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Vasárnap d. u.: Flórika szerelme. (Mérsékelt helyárakkal.)
 Vasárnap este: Luxemburg grófja. (Galetta Ferenc vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Bérletszünetben.)
 Hétfő: Varázsköringő. (Operette-repriz. Galetta Ferenc vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Bérletszünetben.)
 Kedd: Három a kis lány. (Galetta Ferenc vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 133. szám, A.)
 Szerda: A nagyságos asszony táncosa. (Ujdonság, 4-öszer. Teddy és Olga főlépésével. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 134. szám, B.)
 Csütörtök: Vig özvegy. (Operette-repriz. Új betanulással és új szereposztással Galetta Ferenc vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Bérletszünetben.)
 Péntek: A sárga keztű. (Ujdonság először. Premiére helyárakkal. Premiérebérletszünetben. A premiére bérlet jegyeit hétfő délig tartja fenn a pénztár.)
 Szombat d. u.: Dörnyé ifjasszony. (12-edik ifjúsági előadás. Igen olcsó helyárakkal. Előadó: Bakó Kálmán tanár.)
 Szombat este: A sárga keztű. (Ujdonság, 2-öszer. Rendes helyárakkal. Bérlet 135. szám, C.)
 Vasárnap d. u.: Offenbach. (Operette-ujdonság, 18-adszor. Olcsó helyárakkal. R. Halász Baba vendégjátékával.)
 Vasárnap este: A kis grizett. (Operette-ujdonság, 9-öszer. Tompa Béla vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Bérletszünetben.)
 Hétfő: Kék mazur. (Operette-ujdonság, 12-edszer. Tompa Béla vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Bérletszünetben.)
 A műsorra tüzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

A sárga keztű. Pénteken este lesz a legközelebbi premiére. Bakonyi Károlynak a Budapesti Víg-színházban nagy sikert aratott új, modern társadalmi drámája, a Sárga keztű fog színpadra lépni. A főszerepeket Poór Lili, Majnal Klári, Táray Ferenc, Lengyel Vilmos, Forgács, Szakács, Izsó, Leóvey, Réthely, Berkli, fogják játszani. Szombaton este megismétlik a Sárga keztű előadását. A pénteki premiére bérletszünetben tartják meg a premiére-bérlet helyeit hétfő déli 12 óráig tartja fenn a pénztár.
 Galetta Ferenc vendégjátéka. Négy este lesz vendége a magyar színháznak Galetta Ferenc. Vasárnap este a Luxemburg grófja című szerepében lép föl. Angelát Kolbay Ildikó, Juliettet Sereg Marcsa, Brissardt Berkli József, Bazilt pedig Leóvey Lee fogja játszani. Hétfőn a Varázsköringőt adják, szombat délután pedig a Kék mazur-t. A szombat délutáni előadások kedden este a nagy sikerrel fölévett Három a kis lány-ban folytatja vendégjátékát Galetta Ferenc, csütörtökön este pedig bucsúféléjéül a Vig özvegy Danilóját fogja játszani. A vig özvegyt ezuttal először fogja Kolbay Ildikó, Valenciennet pedig Sereg Marcsa játszani.

Pályázat.
 A tasanádi orth. izr. hitközség egy jó...
 azzal betöltendő metszői állásra pályázatot hirdet. Fizetés megegyezés szerint, lakás természetben.
 Pályázatokban az eddigi működés, valamint családi állapot megjelölendő és 3 orth. rabbtól a... másolatok csatolandók. Munkáltságot csak a meghívottaknak térítünk meg.
 Tasnád, 1922. április 6.
 Nord Henrik, Fischer Károly, jegyző. 3680-1 elnök.

Bárdos Jenő
 (Au Bon Gout) Főtér 4.
 Összes párisi szövet, selyem, kabát, toilette és divatujdonságai megérkeztek.
 Telefon: 917. Olcsó árak!

Valutapiac április 22-én

TÖZSDÉK	Lei	cseh kor.	árka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy. marka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta	---	273	5250	1287	2650	735	205	1850	595	167	91	390	136	---	89	---
Bukarest deviza	---	272	50	1280	2675	742	182	17	610	---	---	---	---	---	---	---
Bécs valuta	56 1/2	152	27 1/2	713	1406	416	---	1000	340	26 1/2	---	20250	7700	2725	---	---
Bécs deviza	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Prága valuta	---	---	1845	469	987	273	80	692	225	72	3440	144	5130	1922	---	1316
Prága deviza	---	---	1845	---	992	27650	76	694	226	72	3565	144	513050	1933	3590	1320
Berlin .. valuta	---	---	---	354750	530750	1475	35750	35	1290	---	---	---	---	---	---	---
Berlin .. deviza	---	544	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Zürich .. valuta	---	---	1010	188	---	---	278750	675	---	18755	---	14	514	---	---	---
Zürich .. deviza	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Paris valuta	---	7 1/2	21 1/2	3 1/2	---	204	---	5 1/2	---	---	---	0285	107550	---	---	---
Paris deviza	---	---	---	---	---	---	---	---	4752	---	---	---	---	---	---	---
Budapest valuta	---	1545	28350	7225	---	4175	---	10	---	1032	---	2150	76850	---	---	---
Budapest deviza	569	1545	283	7225	15175	4225	---	10	3440	265	---	---	---	---	---	---

Stern József és Testvére

Kefegvár Rt. Debrecen.
 Elvámolt raktára és vezérképviselete egész Románia területére 1326
Róza Rezső cégnél
 Oradea-Mare, Nagypiac-tér 5.
 Vidéki megrendelések postán eszközöltetnek

Nagy tétel
Grohmann 48 és 24-es cérna
 és rövidárak megérkeztek.
 Blum Testvérekhez
 Nagyvárád—Oradea-Mare
 Telefon 703. 1304

Kereskedők figyelmébe!

Allandóan raktáron tartjuk a következő cikkeket és postai megrendeléseket solid napi árakon pontosan effectuálunk

Cosmanos, Kubinsky és Goldberger kendők, selyemolytos és selyemkendők, zseb-kendők, férfi és női harisnyák, 400 yardos valódi „Kutya“ márkájú gépcérna, alsószál, „Rubens“ és más selymek, pamutok és különböző rövidárak.

„ORIENT“

kendő és rövidáru nagyban

Cluj,

Str. St. O. Josif No. 2. (Szép-utca)

Cégtulajdonosok:

Hirschhorn és Barabás.

DMC

ART. 97 (piros és fekete 12-től 25-ig)
 „ 101 (16-20-25-30-35-40)
 „ 116 (piros, fekete, zöld és fehér)

Cérna gar. 400 yardos (kutyafejű márka nagy tételben érkezett)

Landesmann és Weisz

céghez,

Cluj, Uránia-palota.

Vizsonteladók figyelmébe!

Hitter és Lób

Oradea-Mare, Str. Avram Jancu 10.
 Kötött, szövött norinbergi és galanterie áruk nagykereskedése. — Pontos, szolid kiszolgálás. Vidéki megrendelések postán eszközöltetnek. 3442-I

Meteor

palagár rt. Fugyivásárhely (Biharmegye) ajánlja kitünő minőségű 3457-I

asbestpaláját

Deutsch R. I.

üveg és porcellán nagykereskedés részvényszerűség

Oradea-Mare — Nagyvárád
 Str. Nicolae Jorga (v. Zöldfa-u.) 4.

TELEFON 71.

1311

Pontos és szolid kiszolgálás.

Hirdessen az UJ KELET-ben!

Schönberger Spitz és Tsa

kötött-, szövött-, rövid- és norinbergi áruk nagykereskedése

Oradea Mare—Nagyvárád

Nagypiac-tér és Reáliskola sarok

Állandó nagy raktár! Olcsó árak!

1352

GUTFRIED és HERSKOVITS

Oradea-Mare

(Nagyvárád)

Piața Unirei 12.

Telefon szám 211.

Megrendeléseket postán eszközölünk.

Erdély legnagyobb és legszolidabb importörjei.

Komplett vagon olasz Clarc-cérna valamint nyári harisnyák, keztűk és horgolt nyak-

kendők érkeztek. Állandó nagy raktár mindennemű rövidáruban. ooooooooooooooooooooo

Kepes Elek orvosi kötszerész

Oradea-Mare, Sas-passage

Ajánlja saját készítményű sérvkötőit, haskötőit stb. Női és férfi övszerek nagyraktára

ooooo

Ujrafoncsorozás!

Finntükrök gyártása!

Péchy és Társa

Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár

üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárád) Str. Saguna (Kapus-cinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükrök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők. 1331

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

GRÜNWALD-ÜVEGCISISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT

ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16

Tükörüveg megérkezett!

Ujrafoncsorozás ! ! ! !

Finntükrök raktára ! ! !

Tükrök és butorüvegek minden

méret és modell szerint készülnek

